

Det som er samlet i denne mappen er skrevet av
Fru Katharina Aall Norman.

Født Katrine Aall.

Først gift med Halvor Holter.

Senere med dikteren Kai Normann.

Det er fru Olaug Rustad som har skrevet tekstene
på maskin. Hennes mann Einar Rustad som i kladd
og etterpå har rettet opp hennes ^{av og til} "eventyrlige" bruk
av norsk sprog.

Bjørn Ø.

1 s. H

mangler s. 6. 35. 36. 37. 42. 44.

265

SOM EMIGRANTER I EGET LAND

SUNDRA SAND

~~AVDELING 2~~

(Platkarima Oall - Normann)

(Platkrime Normann)

F O R O R D

I dag, den 24. januar 1961, sitter jeg sammen med en god venninne i hennes koselige hjem her nede i Danmark. Og den tanken som jeg har tenkt så ofte gjennom flere år, melder seg med fornyet kraft i mitt sinn. Nu må jeg gjøre alvor av min beslutning om endelig å komme igang med den lille boken som har levet inne i meg i så mange år. Hvor ofte har jeg ikke planlagt å begynne å skrive på den, men uten å få det til. Ofte følte det som om noe ville sprengte seg ut av mitt bryst, fra alle de tankene jeg gikk og bar på. Det syntes ofte så lett, det var bare å sette seg ned og skrive. Ja, jeg kunne av og til føle det som var jeg i besiddelse av et oppkomme uten grenser. Men nettopp i dag, da jeg virkelig skal begynne på dette arbeide, sitter jeg her med en følelse av litenhet og angst for ikke å kunne gjennomføre oppgaven. En føler at ansvaret er så stort når en så gjerne vil skrive så sant og oppriktig som det er mulig for et menneske.

For et par dager siden, inne i København hvor jeg bor, gikk jeg som så ofte før i en stille ettermiddagstime inn i St. Ansgar-kirken i Bredgade. Jeg satte meg på min spesielle plass øverst til venstre like foran alteret med Madonna og barnet og kikket opp på bildene som hvelver seg i en halvrunding i taket over hovedalteret. Lengst til høyre blant helgenene står Nordens kvinnelige helgen, Sankta Birgitta, likesom med en penn i hånden og med hevet pekefinger, som om hun vil si: Skriv! Ofte har jeg sittet der og sett på henne, og alltid var det som hun sa det samme: Skriv! Men denne gangen var det som hun sa: Skriv nu!

SOM EMIGRANTER I EGET LAND
Sundra Sand.

Forord

Alt som lever er underlagt, kjærlighetens gjenskapermakt, bliver den bare prøvet	s. 1. ✓
En oppvåkner En oppvåkner	s. 4. ✓
"Rule Britannia"	s. 7. ✓
Kristi alternativ til kommunismen <i>(kap. A)</i>	s. 13.
<i>De første talekor (kap. B) (Uopaginert)</i> Nasjonal samling og kristendommen	s. 16. ✓
En drøm og et nødskrik	s. 20. ✓
Veien går videre	s. 25. ✓
Nasjonal Samling og barnetrygden	s. 27. ✓
Som emigranter i eget land <i>Kapittel A.</i>	s. 30. ✓
<i>Når kom den endelige adskillelsen ml. j. og kr. -tro (Uopaginert)</i> I forsoningens tjeneste	s. 35.
Halle an der Saale	s. 38. .
Noen minneord om Vidkun Quisling.	s. 41. ✓
Vær glad for nordisk samarbeid!.	s. 46. ✓
Smedeskiftet	s. 49. ✓
Sangens røst til hjertet går	s. 51. ✓
På fruktene skal treet kjennes	s. 55. ✓
<i>Hyldest til redaktør Odd Helson (Uopaginert.)</i> Noen små tankekorn	s. 60. ✓
Epilog	s. 61. ✓

Aodeling II ✓

Noen erindringer fra tiden omkring V. Quislings død	s. I
Et lite minne om Maria Quisling	s. 6. ✓
Selv om livet skal settes på spill	s. 7. ✓
Hyldest til redaktør Helson	s. 8.
En opplevelse fra Roma	s. 9. ✓

Størstilet
Mamma
Mamma
"Alt som lever er underlagt V" (Kjærlighetens gjenskapermakt, bliver den bare prøvet.)

n det tilhøret?

Det var våren 1940 i Norge. Jeg satt med fem mindreårige barn i alderen fra 1 til 12 år høyt oppe i en grend i bondebygden på Hadeland. Som så mange andre familier var vi havnet der etter en evakuering i hui og hast fra Oslo. Tyskerne hadde forlengst passert bygdene ved Randsfjorden på vei nordover. Så hendte det at den unge datteren på den lille fjellgården ble syk. Hun fikk et blindtarmsanfall, og på en eller annen måte måtte vi prøve å få henne opp til sykehuset på Gjøvik. Da foreldrene var travelt beskjeftiget på gården, tilbød jeg meg å følge henne. Det var en lang og besværlig reise, idet hun måtte fraktes på bære to og en halv kilometer, blant annet forbi et stup som gikk bratt ned til Randsfjorden. Derfra måtte vi roes i en båt over til den annen side av fjorden og så kjøre videre med drosje til Gjøvik. Ja, så dro vi da avsted og kom frem en gang ut på natten.

Neste morgen, etter at jeg hadde fått vite at alt sto bra til med pasienten og at hun var kommet under kyndig behandling, satte jeg meg ute på sykehusets altan for å vente inntil den tiden da toget skulle bringe meg tilbake igjen. Nå var der blant de vanlige norske pasienter også allerede kommet en del sårede tyske soldater til sykehuset, og ved et tilfelle kom jeg til å sitte ved siden av en av dem. Han var blitt skutt i benet og satt der med svære bandasjer på seg. Vi kom da helt naturlig i snakk med hinannen. Han fortalte da blant annet at de tyske soldatene var meget forbauset over den motstand de hadde møtt fra nordmennene. "Vi trodde vi var kommet til våre venner og stammebrødre", sa han, og han hadde tydeligvis fått et sjokk. Han var ganske ung med et åpent og vennlig ansikt og så ikke meget farlig ut for Norge. Mange forskjellige følelser begynte da å røre seg i mitt bryst ved denne samtale. Det var så mange år siden jeg hadde beskjeftiget meg med politikk, for helt siden Oxfordgruppen kom til Norge med sitt budskap om "de fire absolutter", hadde jeg satt hele min sjel og all min kraft inn på å være med i dette åndelige felttog for å erobre verden for Kristus. Bare noen få dager før tyskerne kom til Norge hadde vi vært samlet i våre gruppemøter, og hadde sunget med begeistring den såkalte „Brobyggingsangen

"Broer fra land til land ...", og den tanke var da klart blitt utkastet at de nordiske land, som alle hadde korset i sine flagg, var gitt en oppgave fra Gud, i Forlikelsens tjeneste" mellom alle folkeslag på jorden. Fylt av denne kristne kongstanke lot jeg den gå videre til den unge tyske soldat ved min side og forklarte ham at nå ville nok Nordens kristne gripe inn som folkeforsonere. Det falt meg heller ikke så vanskelig å tale med ham av den grunn at jeg selv var født i Tyskland av norske foreldre og hadde levet mine tidligste barneår der nede i det skønne musikkens land. Jeg følte virkelig der vi satt ved siden av hinannen, at vi var brødre og søstre av samme kultur og samme ånd - tross alt.

Ja, så skulle jeg da hjem igjen. Veien fra sykehuset til stasjonen gikk nedover en bakke, og da jeg var kommet halvveis ned denne, fikk jeg se Gjøvik kirke, som lå på venstre side av gaten. Rett overfor kirken, på høyre side, lå Menighetshuset. Til min forundring var det fullt av tyske soldater der, som øyensynlig var flyttet inn i det og bodde der. Foran huset og vendt mot gaten lå det en forhøyning, og der oppdaget jeg at en del tyske soldater var iferd med å legge et hakekors, formet med steiner på gressplen. Som patriotisk norsk kvinne ble jeg fylt av en veldig indignasjon og "hellig vrede" over at disse utlendinger våget, ikke alene å flytte inn i våre hus, men også tillot seg å legge det "hedenske" hakekors foran et kristent norsk menighetshus, rett overfor kirken. Med tårer i øynene og gråt i hu fortsatte jeg å gå nedover bakken. Da hendte det noe besynderlig. Jeg følte det som en mild hånd la seg på min ene skulder, og at en stemme i mitt indre sa: "Det er ikke slik du skal ta dette. Du som er en kristen, skal åpne dine armer og bre dem vidt ut til et kristent kors. Med dette skal du favne hakekorset, så vil hakene rettes ut og opptas i kristenkorset."

Da jeg forsto dette, falt det en dyp fred over meg, ja, jeg følte meg som forvandlet. Tanken var ny og ikke min egen. Det sto nå helt klart for meg at den var gitt fra HAM, hvis tanker er høyere enn våre tanker. Men etter hvert gikk det opp for meg at denne tanken var helt naturlig, ja, at den var i full overensstemmelse med Oxfordgruppens budskap. Jeg forsto klart at nå kom den prøven på om vi virkelig mente noe med "den forsoningens tjeneste", som vi i så mange år hadde forkynt at vi ville gå inn for, og som vi hadde forsøkt å praktisere i det

små. Nå var det store kall kommet til Norges kristne.

En oppvåknen

Det var i Oslo i 1930-årene. Jeg satt som en ganske almindelig hustru og mor trygt på min tue i et hyggelig hjem og hadde det i alle deler godt. Som så mange andre hovedstadskvinner hadde jeg beskjeftiget meg en del med veldedighet og hadde interessert meg for forskjellige sosiale tiltak. Jeg hadde for så vidt alltid hatt en øm samvittighet for folkets ve og vel, også utenfor familie-kretsen. Som ung pike hadde jeg vært sosialarbeider på Østkanten og hadde ytet frivillig hjelp uten lønn i en barnehave på Grünerløkken i et par år. Det hadde vært meningen at jeg skulle bli fast ansatt og senere flytte dit. Jeg mente dette var et livskall, men så ble jeg alvorlig syk, og det hele ble likesom tatt ut av hendene på meg. Nå arbeidet vi allerede den gang nokså tungt dernede. Jeg husker at jeg gikk rundt i hjemmene og formelig tigget foreldrene om å sende sine barn til vår barnehave for en kontingent av 10 øre måneden. Vi møtte da svært ofte både lukkede ansikter og lukkede dører. "De røde" hadde dengang fått et sterkt tak i vår arbeiderbefolkning, og mange barn i vår barnehave var begynt å gå på marxistiske barnehaver, hvor Gud ble spottet. Lenin var satt i Guds sted, og sjokolade ble utdelt til barna som en gave fra den store russiske diktator.

✓ Nå lå det i vår slekt på min fars side (slekten Aall) en gjennom flere århundrer nedarvet og aktivt dyrket interesse for sosiale spørsmål og politikk. En av mine stamfedre forlot under hungersårene - som skyldtes den engelske blokade i 1813-14 - sitt store bruk og fedrenegods for å delta i regjeringen av vårt land i hovedstaden. Han var også en tid kronprins Christian Frederiks stedfortreder som stattholder i Norge og kjempet en mangeårig kamp for å skaffe folket korn og lindre hungersnøden. Det står skrevet i vår slektsbok at da han kom tilbake til sitt hjem, lå det hele øde, og han var praktisk talt ruinert. Men det står også i slektsboken at fordi han alltid hadde delt sitt korn med de fattige og sine underordnede og var villig til å

ruinert

ofre sitt eget for å tjene fedrelandet, så hjalp Gud ham til å rette det hele opp igjen.

I motsetning til så mange av vår tids mennesker, har jeg en sterk tro på arvestoffets betydning hos enhver av oss. Jeg mener også at det er ethvert menneskes plikt å prøve å utrette noe ved hjelp av det gode arvestoff man måtte ha i sine årer. Ja, som jeg ovenfor har fortalt, satt jeg altså i Oslo på min tredje tue og kunne bare ha fortsatt å leve et rolig og isolert familieliv, hvis ikke tidens begivenheter hadde banket på min hjertedør. Jeg synes jeg kan huske det helt tydelig som var det idag, hvordan jeg litt etter litt våknet til bevissthet om hva der foregikk omkring oss i de fjerne årene her i vårt dyrebare fedreland. Det begynte så ganske smått med at jeg la merke til hvordan dagspressen og radioen i en stadig tiltagende grad gjorde narr av de mest elementære menneskelige følelser og morallover. Hva er egentlig et hjem? Er ikke dets betydning altfor overdrevet? Er ikke trofasthet, ærbarhet og de kristne renhetsidealer bare noe forskrudd sludder? Hva er morsfølelsen annet enn undertrykt erotikk? Hva med lovligheten? Den kan da bare omgås, osv. Slike spørsmål og meninger lot til å bli mer og mer almindelige her i Norge. Mange skrek med i dette hylekoret og lot til å tenke: Etter oss kommer sündfloden. Lille, dumme, naive Norge hadde jo alltid elsket alt nytt, når det bare kom utenfra.

Jeg var dypt forferdet og følte at noe måtte gjøres. Det første jeg gjorde var å holde et foredrag i radioen om mor og barn, hvorved jeg forsøkte å appellere til det sunne instinkt hos mine medsøstre til vern mot alt det fremmede og farlige, som mer og mer sivet inn over oss. Noen år senere, etter at den berømte russerinnen Madame Kollontay hadde herjet vårt land med sine foredrag om "den frie kjærlighet", alle barn i offentlige barnehaver, flest mulig gifte kvinner på kontorer og i fabrikker og færrest mulig barn i familiene, skrev jeg et ganske kort og fyndig innlegg i avisene mot henne og hele hennes virksomhet. Såvidt meg bekjent var det den eneste gang at noen tok til motmæle mot henne i pressen.

Jeg vet ikke om noen kan tenke seg hvor usigelig alone og hjelpeløs jeg følte meg ved disse første forsiktige forsøk

ofre sitt eget for å tjene fedrelandet, så hjalp Gud ham til å rette det hele opp igjen.

I motsetning til så mange av vår tids mennesker, har jeg en sterk tro på arvestoffets betydning hos enhver av oss. Jeg mener også at det er ethvert menneskes plikt å prøve å utrette noe ved hjelp av det gode arvestoff man måtte ha i sine årer. Ja, som jeg ovenfor har fortalt, satt jeg altså i Oslo på min trøgge tue og kunne bare ha fortsatt å leve et rolig og isolert familieliv, hvis ikke tidens begivenheter hadde banket på min hjertedør. Jeg synes jeg kan huske det helt tydelig som var det idag, hvordan jeg litt etter litt våknet til bevissthet om hva der foregikk omkring oss i de fjerne årene her i vårt dyrebare fedreland. Det begynte så ganske smått med at jeg la merke til hvordan dagspressen og radioen i en stadig tiltagende grad gjorde narr av de mest elementære menneskelige følelser og morallover. Hva er egentlig et hjem? Er ikke dets betydning altfor overdrevet? Er ikke trofasthet, ærbarhet og de kristne renhetsidealer bare noe forskrudd sludder? Hva er norsfølelsen annet enn undertrykt erotikk? Hva med lovligheten? Den kan da bare omgås, osv. Slike spørsmål og meninger lot til å bli mer og mer almindelige her i Norge. Mange skrek med i dette hylekoret og lot til å tenke: Etter oss kommer stendfloden. Lille, dumme, naive Norge hadde jo alltid elsket alt nytt, når det bare kom utenfra.

Jeg var dypt forferdet og følte at noe måtte gjøres. Det første jeg gjorde var å holde et foredrag i radioen om mor og barn, hvorved jeg forsøkte å appellere til det sunne instinkt hos mine medsøstre til vern mot alt det fremmede og farlige, som mer og mer sivet inn over oss. Noen år senere, etter at den beryktede russerinnen Madame Kollontay hadde herjet vårt land med sine foredrag om "den frie kjærlighet", alle barn i offentlige barnehaver, flest mulig gifte kvinner på kontorer og i fabrikker og færrest mulig barn i familiene, skrev jeg et ganske kort og fyndig innlegg i avisene mot henne og hele hennes virksomhet. Såvidt meg bekjent var det den eneste gang at noen tok til motmæle mot henne i pressen.

Jeg vet ikke om noen kan tenke seg hvor usigelig alene og hjelpeløs jeg følte meg ved disse første forsiktige forsøk

Men nei takk! Det hele raknet til ingenting. Der ble et vilt kaos, og ingen av de ansvarlige møtte fram. De øverste hadde vel enten forlatt Oslo eller de hadde flyktet fra landet. Og de eneste som ble sittende igjen der nede var meg selv og mine fem mindreårige barn. En gang imellom kom et eller annet ensomt og forstyrret menneske inn i salen, så seg forskrekket om og spurte: "Var det ikke her vi fikk beskjed om å møte opp?" Jeg ropte da på menighetssøsteren, som så kom ut på galleriet, rystet på hodet og måtte hver gang svare: "Nei, her er ingen. Det ser ikke ut som det hele er blitt noe av".

Heldigvis, etter noen timers angstfylt venting slo befrielsestimen for oss. En privatbil hentet meg og mine fem små barn samt en ung barnepleierske og kjørte oss opp til vårt avtalte sted for evakuering. Vi var sannelig heldig stillet som kunne komme til gode gamle bekjente og få deilige varme værelser i det herskkelige føderådshuset på en av bygdens største gårder, og vi var langt fra de eneste gjester. Jeg følte meg så lykkelig og takknemlig mot Gud for dette privilegerte og trygge oppholdssted. Hele gården var full, ikke bare av venner og bekjente, men min nærmeste familie på morssiden i alle aldersgrupper hadde også søkt tilflukt der. Vi gikk til duk og dekket bord og alt var harmoni og trygghet selv under de vanskeligforhold, da vårt land opplevde en okkupasjon. Radioen sto naturligvis på det meste av dagen, og midt i alt kaos som omga oss på alle kanter, fikk vi også Vidkun Quislings rolige stemme og besindige ord. Det var en eiendommelig opplevelse for meg, som i de siste 5-6 år hadde fjernet meg så langt fra alle tanker om politikk. Men å høre ham i denne stund var som å våkne opp til nytt ansvar for det fedreland som jo var mitt.

På gården var det flere sønner, og den eldste blant dem var voksen nok til at han var dradd avgårde til den nærmeste militærmo. Men han kom som så mange andre slukøret tilbake og fortalte at der ikke lenger var noen ordentlig mo eller noen norske befalingsmenn. Da vi igjen satt samlet ved midtidsbordet, sa jeg høyt og likesom for meg selv som noe helt selvfølgelig: "Det var da deilig at Quisling intervenerte nå når alt er kaos i landet allikevel og alt som heter

styresmakter er flyktet fra Oslo." Det falt meg ikke inn at noen kunne være uenige i dette, så forsvarsløst og elendig som Norge da var. Så gikk jeg ganske rolig opp til barna mine og ante fred og ingen fare. Men allerede neste gang vi møttes ved bordet, la jeg merke til at ingen snakket til meg og at ingen svarte når jeg spurte om noe. Selv mine aller nærmeste snudde ryggen til meg. Det er virkelig sant når jeg nå forteller at jeg selv ikke ante årsaken til de andres merkelige atferd overfor meg. Først da jeg spurte hva som var iveien, fikk jeg vite at det var fordi jeg hadde talt rosende om en slik "fryktelig person" som Quisling. Det ble et veldig sjokk for meg, da bebreidelser og skjellsord haglet ned over mitt hode.

Jeg forsto ganske enkelt ingenting. Men så en dag fikk vi beskjed om at en norsk øverstbefalende hadde rekvirert hovedbygningen for innkvartering og også telefonen, så vi hadde bare å holde oss vekk, og alle dører ble låst. Etter en dag eller to dro det norske befalet imidlertid videre. Vi var naturligvis alle spent på om obersten var kommet med noen uttalelser i forbindelse med krigen i Norge. Nå var bonden på gården den eneste som hadde bevart fatningen og så nøkternt på situasjonen. Han fortalte oss at da obersten reiste videre, hadde han vendt seg mot ham og sagt: "Det er alldeles fortvilet. Her går vi og venter på den lovede hjelp fra England, men når kommer den, og hvor blir det av den? Vi har bare ammunisjon for et par dager fremover."

Kort tid etter ankom en norsk bataljon til bygden. Fruen i huset tok seg da straks en tur ned for å se til soldatene. Men hun kom gråtende hjem igjen og fortalte: "De har hverken ordenlige klær, skotøy eller mat, heller ikke tilstrekkelig sanitetsmaterieell, kanskje mangler de også ammunisjon. Hva skal vi gjøre for å hjelpe dem?" Jo, mat var det nok av på gården, og det ble straks satt igang slakting over en lav sko, og kjøttet ble sendt til forlegningen. Alle kvinnene begynte også å lage sanitetspakninger av det som fantes for hånden: Lakener og annet i huset som kunne brukes til et slikt formål. Jeg så forundret på det alt sammen. Forsto da disse menneskene ikke noe ting? Skjønte de virkelig ikke at det var en forbrytelse å sende de norske unge menn ut mot verdens best utrustede hær etter at alt som het militærvesen og utstyr var blitt sabotert gjennom

flere årtier? Forsto de da ikke at det var Quisling der som gammel erfaren offiser var fullt klar over den farlige situasjon vi befant oss i? Forsto de ikke at han var den eneste ansvarsbevisste leder i vårt land som hadde mot, kjærlighet og offervilje nok til å bli stående på sin post og ta det fulle ansvar for den situasjon som de andre politikere hadde bragt vårt land opp i?

Men jeg sa imidlertid ingenting til de andre på gården om de tanker som rørte seg i mitt sinn. Det ville vel heller ikke ha nyttet, slik som stemningen var blant dem. Jeg hadde jo først og fremst ansvaret for mine fem mindreårige barn, hvorav de to minste var henholdsvis ett og to år gamle. Jeg syntes også det var rent uhyggelig fortsatt å bli på gården, hvor alle som jeg hadde holdt av gjennom hele mitt liv, bare viste meg kulde og forakt. Jeg syntes dessuten mitt ansvar som mor var så stort at jeg pliktet å evakuere til et sted lenger vekk fra alfarvei med så mange små barn. Tyskerne kunne når som helst komme opp til den brede bygd, de var faktisk ikke så langt vekk, og vi kunne komme midt opp i et sentrum for krigshandlinger før vi visste ordet av det. Jeg gikk derfor til husets herre og forklarte ham mitt syn på alt dette og spurte ham om det ikke fantes en eller annen hytte som hørte gården til, og som lå litt mer avsides oppe i skogen, hvor jeg i tide kunne komme i sikkerhet med alle mine små.

den Brandstjer

Av en eller annen grunn ble husets frue alldeles rasende på meg på grunn av mine planer om å flytte og skjelte meg ut for å være feig. Først da hun forsto at det var mitt fulle alvor, tilbød hun meg å prøve å få tak i en bonde som kunne være villig til å kjøre oss over til den annen side av fjorden. Der var det mer avsides, mente hun. Men før jeg reiste - det glemmer jeg aldri - tok hun meg med inn i et rom, stillet meg opp mot en vegg, så truende på meg og sa med lynende øyne: "Ja, det sier jeg deg, at når du kommer over på den annen side av fjorden, så snakker du ikke et ord om Quisling. Her er allerede en av bygdens mest kjente bønder fengslet fordi han er medlem av Nasjonal Samling." Jeg ble helt forskrekket og syntes det hele var så tragikomisk at jeg ikke visste om jeg skulle le eller gråte. Jeg bare svarte henne: "Nei, men kjære deg, ta det bare med ro, det kan jeg da godt love deg. Du må huske på at jeg ikke har beskjeftiget meg med politikk på 5-6 år, og jeg har først

og fremst forsvart Quisling ut fra mitt kristne livssyn, fordi jeg vet at han er en hederlig mann."

Til dette svarte hun: "Jeg blåser i din kristendom!" Sjelden har jeg truffet et så iskaldt menneske, og denne kulden viste hund da også overfor et av sine egne barn. Den yngste sønnen på gården, som ennå ikke var i militærpliktig alder, nektet nemlig å dra ut for å melde seg til norsk militærtjeneste. Han sa: "Jeg hater ingen mor, og jeg er for ung til å dra i krig." Hun fnyste bare og svarte: "Å ja, det sier du nå, men bare vent til tyskerne kommer og tar hele gården og alt vi eier, så vil nok pipen få en annen lyd." "Nei, mor, slik er jeg ikke. Rikdommen betyr ikke så meget for meg." Men hun bare blåste av ham og kalte ham en feiging, skjelte ham ut og maste til hun fikk ham avgårde, men riktignok bare til sanitetstjeneste.

Det forferdelige og uhyggelige ved alt dette var jo at den ånd som hun og mange andre norske kvinner og menn var besatt av i de dager, ikke besto i noen kjærlighet til fedrelandet, men bare av hat til tyskerne og av angst for å miste sine materielle goder.

Så kom da dagen for vår avreise. Vi måtte kjøre over isen med hest og slede i to omganger, for det var ikke plass til alle på en gang. Så satte jeg meg da i sleden med de minste barna og skulle avsted først. På altanen utenfor huset sto slekt og "venner" og sendte meg avsted med trusler og ukvemsord. Ja, det var tilmed en eldre legefrue som ropte etter oss: "Bare vent til dere kommer over på den andre siden av fjorden, der vil dere kanskje nettopp komme rett opp i krigen."

Ved siden av sleden sto gårdbrukeren, min mors gamle ungdomsvenn. Han var den eneste som rolig så på meg og sa: "Bry deg ikke om dem, Lillemor, reis du bare i fred." Og det merkelige var at jeg selv var helt rolig og uanfektet. Det var som om Gud hadde løftet meg over det hele, så jeg kunne svare dem alle med et vennlig farvel. Senere har jeg aldri vekslet et ord med noen av de mennesker som var tilstede ved avreisen. De hadde for alltid slettet meg ut av sine liv. Men jeg har ikke hatet noen av dem. Tvert imot har jeg prøvet å sende dem gode tanker.

I forbindelse med det som ovenfor er fortalt, kan det være riktig å tilføye: Det var først i september 1940 at jeg atter kom inn i et nytt avsnitt i mitt liv i forbindelse med politikk.

Det skjedde på følgende måte søndagen den 26. september 1940. Jeg satt og lyttet som vanlig til prekenen i radioen. Da begynte presten fra prekestolen å tale slik:

"Vi vil i dag be Gud om å velsigne Quisling og hans menn, som har tatt på seg en så stor og krevende oppgave som å styre vårt land frelst gjennom et av de mest krevende tidsrom i Norges historie."

Jeg ble så grepet av disse ord at et skjell falt fra mine øyne. Jeg tenkte på de få prester og kristne som sto frem og hadde mot til å gå helhjertet inn for "Norges nyreisning". Og så besluttet jeg at hvis Gud ikke med et tydelig tegn hadde holdt meg tilbake innen fjorten dager, så ville jeg ta skrittet fullt ut. Ja, jeg ba at Gud ville lede meg i denne viktige sak. Men Han stanset meg ikke. Og da jeg så kom for å melde meg inn i NS, så var det ikke nødvendig for meg. Mitt gamle medlemskap fra 1933 var ikke blitt strøket. Uten at jeg visste det, var mitt navn blitt stående der hele tiden.

Gud velsigne domprosten som med sin berømte radiopreken den søndagen igjen åpnet mine øyne, så jeg var med og tok ansvaret for fedrelandet opp påny, ikke bare åndelig og med snakk, men også rent historisk. Slik mine forfedre hadde gjort så mange ganger gjennom århundrene.

Nasjonal Samling og kristendommen

I året 1933 kom 8-10 gode og rettskafne menn sammen med Vidkun Quisling med det formål å utforme NS-bevegelsens program. Under ett av møtene kom det til atskillig diskusjon da paragrafen om den kristne tro skulle behandles. "Det er så mange partier som skilter med kristendommen og pynter seg med den", sa Quisling. "Ja, men vi må ha kristendommen med i vårt program", fremhevet bl.a. garnisonsprest Kjeld Stub. De fleste av de tilstedeværende sluttet seg da til dette synspunkt og var enige i tanken om nødvendigheten av en spesiell kristendomsparagraf. Og så ble til slutt paragrafen utformet med følgende ordlyd: KRISTENDOMMENS GRUNNVERDIER VERNES.

Slik ble paragrafen stående uforandret som hele programmet fra 1934 til 1945. Da så Quisling ble statssjef i Norge, var noe av det første han gjorde å tilrettelegge en plan for å øke antallet av undervisningstimer i religion i skolene. Han ønsket også langt større bevilgninger til Kirkedepartementet og mange flere kirker og kirkesogn i Norge. Ja, han var så ivrig for å få satt dette igjennom at han selv bestemte seg for å sitte som medlem av bispekollegiet for personlig å overvåke at disse tiltak virkelig ble gjennomført. Og dette var bare én av mange viktige foranstaltninger for å bygge opp igjen alt det som kulturbolsjevismen hadde revet ned i landet vårt.

Under okkupasjonen kom det meg en dag for øret at der ble drevet en utstrakt skremselspropaganda, særlig overfor NS-kvinner og -mødre utover landsbygden og i småbyene i Norge. Denne gikk ut på at nå måtte kristenfolket innen Nasjonal Samlings rekker våkne til sannhets erkjennelse og hurtigst mulig trekke seg ut av partiet. Det ble bl.a. påstått at de selv, deres menn, fedre, brødre og barn bar "dyrets merke" på sine armer og på sitt hode. Der ble da stor oppstandelse på grunn av denne listige propagandaen. Noen få ble helt vettskremte, og mange andre ble meget betenkte. Jeg fant da at tiden var inne til å lage et foredrag som kunne berolige sinnene og påvise falskheten ved disse påstander.

Som så ofte før når jeg sto overfor slike ansvarsfulle oppgaver,

ba jeg Gud om å inspirere meg og gi meg forstand til å løse oppgaven på den riktige måte. Jeg begynte da å lese i Bibelen om disse ting og særlig om uttrykket "dyrets merke", slik som det er beskrevet i Johannes' Åpenbaring. Ved et tilfelle (eller kanskje det ikke var et tilfelle) kom jeg til å feste min oppmerksomhet ved det 12. kapitel i Åpenbaringsboken. Der fortelles det om "kvinnen" (~~som bekjent et symbolsk uttrykk for den kristne menighet~~) at hun skriker som i barnsnød og må flykte fra "draggen" ut i ørkenen. Mens jeg leste videre, falt mine øyne på vers 14, som jeg her vil sitere ordrett:

"Og den store ørns to vinger ble gitt til kvinnen, forat hun skulde flyve ut i ørkenen til sitt sted, hvor hun får sin føde en tid og tider og en halv tid, borte fra slangens åsyn".

Ørnens to vinger er altså beskrevet som et beskyttende symbol for den kristne menighet på jorden. Det er ørnen som skal hjelpe kvinnen i hennes nød når dragen eller slangen truer med å sluke henne. Jeg vet ikke i hvilken grad disse forutsigelser er festet til noen bestemt tidsepoke i verdens historie. Men det ble meg i alle fall klart dengang at det var nettopp disse forhold vi da befant oss midt oppe i. Jeg forsøkte altså gjennom mitt foredrag å berolige sinnene ved å klarlegge dette. Den kristne kirke og dens åndelige veiledere, som skulle ha forsvart menigheten mot dragen, hadde som så mange ganger før i historien tatt feil og sviktet i farens stund. Så måtte Gud bruke ørnen og ørnens kraft til å beskytte den. Jeg så for mitt indre blikk alle de unge frivillige fra Europas forskjellige land og fra andre verdensdeler, som drevet av en indre kraft og overbevisning, samlet seg i Europas hjerte for å dra ut og gi sine liv i kampen mot den røde drage i øst. "Ingen har større kjærlighet enn den som setter sitt liv til for sine venner". Åre være deres minne!

Jeg tok foredraget med meg og reiste fra bygd til bygd og fra by til by og la disse tanker frem for de NS-folk som ville høre, og for dem som selv var troende mennesker eller våkent interessert i vårt forhold til den kristne kultur.

Gjennom alle de år som er gått - det er jo nå over 30 år siden - har jeg ofte tenkt på hvordan de som var helhjertede og oppriktige NS-folk, fylt av positive og gode tanker og hensikter for

folk og land, egentlig levde i sin egen rene uskyldsverde. Langt, langt vekk fra oss, fra våre tanker og sinn, hersket det et syndende og oppkonstruert hat, som selv om vi nok merket det dengang, så fortonet det seg likevel som noe uvirkelig. Men vi kunne jo ikke helt unngå å merke hvordan dette hat ga seg utslag gjennom en hekseblanding av mistro, isfront, sabotasjehandlinger og de såkalte "likvideringer". Senere, da "freden" skyllet inn over oss og folk igjen fikk lov å snakke med oss, opplevde jeg hvordan vi hadde levet i to adskilte verdener. Men når jeg forsøkte å forklare noen av de andre hvor oppriktige og edle våre motiver hadde vært, under førerskap av en mann som ga seg selv både i liv og død for det folk han elsket, så var det som å stå overfor en mur av manglende evne til forståelse. Dette gjorde meg så hjertebedrøvet, men det oppsto likevel intet hat fra min side. Som pionerer må man jo være tålmodige og kunne vente.

Det synes her på sin plass å minne om noe som skjedde langt borte fra vårt eget fedreland en kort tid etter at den russiske revolusjon var brutt ut. I det sørlige Europa levde der nemlig da en mann, en kristen personlighet som med klarsyn og mannsmod lot sin røst høre over hele den kristne verden. Hans navn var Leo XIII, og han kalte fra sin pavestol alle kristne nasjoner til et samlet korstog mot den røde drage i øst. Hensikten med dette korstog var å befri de kristne brødre i Russland og stanse det forferdelige som han ante ellers ville komme. Men det ble likevel som ropet fra en enslig røst i ørkenen. ^{Ingen av nasjonene} ~~var~~ villige.

Etter siste verdenskrigs blodige avslutning lød atter et tydelig og modig kristent budskap ut over verden. Også denne gang kom ordene fra en enkelt mann, den daværende og uforglemmelige pave, Pius XII. Høyt og tydelig protesterte han mot Nürnbergdomstolens urettferdighet og grusomhet.

Allerede i året 1917 sendte Gud oss i sin store kjærlighet en advarsel, idet en hjelpende hånd ble rakt oss fra himmelen. Den kom fra den Hellige Jomfru, Jesu Kristi mor, som åpenbarte seg for de tre små gjeterbarna i Fatima i Portugal. Hun møtte dem en dag oppe i fjellene, hvor de som vanlig gikk og gjetet sine sauer. Gjennom disse uskyldige små sendte hun blant annet et budskap om at en ganske spesiell bønn skulle bedes for Russland

alene. Hun sa at hvis det ble mange nok som var villige til å være med i denne forbønnens tjeneste, så ville folket og styremaktene i Russland omvende seg, og at det da ville bli fred på jorden. Til slutt minnet hun om at vi ikke måtte glemme å ære henne, som alle slekter skulle prise salig. Denne beretning gjorde et dypt inntrykk på meg - en protestant fra det Høye Nord.

En drøm og et nødskrisk

Der har alltid vært en tilbøyelighet hos menneskene i de nordiske land til å dele seg opp i grupper av engelsk-vennlige og tysk-vennlige. Da det ved et skjebnens spill ble tyskerne som okkuperte Norge istedet for engelskmennene, oppsto naturligvis igjen spørsmålet om man skulle være engelsk- eller tysk-vennlig. Jeg var en av de heldige, som fordi jeg tok Oxford-gruppens budskap om de fire absolutter helt bokstavelig og alvorlig, ikke falt for fristelsen til å forherlige England på Tysklands bekostning. På den annen side er jeg helt overbevist om at hvis engelskmennene, som planlagt, var kommet først, så ville det heller ikke ha falt meg inn å forherlige Tyskland på Englands bekostning. Vi var jo gjennom Oxford-gruppens budskap blitt løftet opp på et høyere plan, so skulle gjøre oss istand til i enhver situasjon å beskjefte oss med vår egen synd og ikke andres og å arbeide helt oppriktig i forsoningens tjeneste. Denne innstillin til problemene ville helt naturlig medføre at vi måtte betrakte en eventuell "angriper" eller okkupasjonsmakt som en prøve eller oppgave.

I begynnelsen av den tyske okkupasjon, mens jeg ennu levde i illusjonen om at "Gruppen"s budskap ville holde, hadde jeg en natt en av disse merkelige drømmer som synes å være av en annen kvalitet enn de vanlige drømmer vi opplever. Slike drømmer fortøner seg for en som så virkelige at man lever videre i dem i dagevis etterpå. De blir også stående i ens bevissthet som noe der aldri forsvinner. Drømmen jeg hadde var følgende: Jeg syntes jeg var kommet inn i en stor sal full av mennesker og at det på talerstolen sto en mann og talte. Det var et Oxford-møte hvor flere avga sine vitnesbyrd. Den ene etter den annen sto opp og hadde noe på hjertet å meddele til forsamlingen. Idet jeg snudde meg for å se bakover fikk jeg se at der i bakgrunnen av salen, istedet for en vegg, var to kjempestore portierer av tykk, mørk fløyel, som strakte seg fra den ene tverrvegg til den annen. Disse var opphengt på en stang med ringer og var delt i midten, men sluttet tett sammen. Men plutselig ble disse portierer trukket til hver sin

side, og det viste seg at bak dem var der også en stor foredragssal. I denne salen var der et NS-møte, og på talerstolen sto Quisling.

Som den naturligste ting av verden begynte menneskene i disse to salene å flytte over i hverandre og blande seg sammen slik at alle likesom ble en stor enhet. Overraskelse, glede og harmoni spredte seg og sto tydelig å lese i alles ansikter. Jeg kan huske hvilken jubel som strømmet gjennom mitt hjerte ved dette syn. Og følgende tanker kom til meg, helt klare og konsise: Hvis Nasjonal Samlings politiske program, som ifølge Quislings mening var et forsøk på å skape et samfunn bygget på lover som kunne danne et grunnlag for et Guds rike på jorden, også kunne utfylles av forvandlede mennesker, så var vi i Norge nådd frem til en så stor fullkommenhet som det er mulig ved hjelp av skrøpelige menneskers innsats. Da hedde Nasjonal Samlings program, symbolisert ved nøkkelordene Orden - Rettferd - Fred sluttet forbund med kristendommens "fire absolutter".

Cirka et års tid etter at jeg hadde denne merkelige drøm, åpnet jeg en dag vår avis "Fritt Folk" og fikk øye på en kjellerartikkel, som var undertegnet av en ung mann hvis familie jeg kjente godt. Hele artikkelen var et eneste nødsskrik. Denne unge mannen, som hadde studert til ingeniør i Tyskland, hadde der skrevet en lang artikkel, som bare var fylt med bebreidelser mot foreldre og søsken. Han skrev åpenlyst at hans foreldre tilhørte Oxford-bevegelsen, men at de praktiserte dens budskap slik overfor ham at han var som utstøtt av sitt eget hjem fordi han fortsatte sitt studium i Tyskland samtidig som han holdt fast ved sitt NS-medlemsskap. Det var hans foreldre som i sin tid hadde fått ham interessert i NS-bevegelsen. Quisling hadde ofte vært i deres hjem, og foreldre og barn hadde stått sammen om Norges høvding og støttet Nasjonal Samling mot bolsjevismen.

Jeg må si som sant er at ettersom jeg leste det han hadde skrevet, fikk jeg det ene sjokk etter det annet. Vi hadde jo hørt så mange vitnesbyrd om hvordan "Gruppen"s budskap forvandlet hjemmene, forsonet ektefeller, foreldre og barn, omskapte bedriftsledere og gjorde fiendskap til vennskap for livet, osv. Og her skrev altså denne unge mannen og fortalte at Oxford-grup

pen var blitt en ulykke for hans familieforhold. Den hadde splittet og sådd hat hvor der før var kjærlighet og forståelse. Artikkelen sluttet på følgende måte: "Kjære Mor, Far og søsken, kom tilbake til meg, og la meg få komme hjem som før." Og under artikkelen sto hans fulle navn.

På et eller annet vis fikk jeg tak i hans adresse i Tyskland og skyndte meg å skrive til ham: "Kjære Demn hvordan kan De angripe Deres foreldre og familie under fullt navn i en offentlig avis? De må prøve å forsone Dem med Deres kjære. De må skrive og be om tilgivelse for dette, selv om det er begått urett mot Dem. Jeg kjenner jo Deres foreldre og vet hvilke prektige mennesker de er, og jeg kan føle med begge parter, fordi jeg både er et gammel medlem av Oxford-gruppen og dessuten står i Nasjonal Samling".

I min naivitet forsvarte jeg altså Oxford-gruppen og sa at han måtte ta feil i det han skrev. Jeg hadde dengang ennå ikke selv opplevet i virkelig store dimensjoner hvor absolutt og totalt den ville komme til å svikte i praksis de høye kristne idealer den hadde forkynt og var gått inn for. Kort tid etter fikk jeg imidlertid svar fra den unge mann, hvori han vennlig takket meg for brevet og fortalte at han hadde skrevet til sine foreldre og fått en forsoning istand. "Men", skrev han, "De er et godt og ærlig medlem av Oxford-gruppen, dog ellers svikter gruppens medlemmer på de viktigste punkter i denne tid."

Så gikk der noen måneder, og igjen kom det et brev fra ham. Tyskland var i mellomtiden kommet i krig med Russland, og han fortalte at han hadde meldt seg som frivillig til Østfronten. "Jeg vet at det vil bli et forferdelig sjokk for min Far", skrev han, "for han har alltid håpet på at jeg ville ende med å gå inn i hans forretning, men for min mor, som selv er officersdatter, vil det sikkert ikke falle så vanskelig å forstå. Kan ikke De, kjære frue, som venn av mine foreldre skrive til dem og forsøke å forklare dem hvorfor jeg måtte gjøre dette?"

Det var imidlertid kommet til et nytt brudd mellom ham og de der hjemme ved denne hans siste beslutning. Og det var umulig for meg å søke noen kontakt med hans foreldre på det tidspunkt da jeg fikk hans siste brev, fordi utfrysningen fra gruppefolk

overfor oss som ikke hadde sløffet "absoluttene" i forholdet til Nasjonal Samling og okkupasjonsmakten, forlengst var blitt et sørgelig faktum. Men så kom der etter en tid det triste budskap at den unge mannen var falt for sitt fedreland og for Europa et eller annet sted på de russiske stepper. Da syntes jeg tiden var inne for meg til å skrive til hans foreldre og fortelle dem om hele korrespondansen, som jeg hadde ført med gutten deres og som de intet kjente til. Og så avsluttet jeg brevet med å overbringe hans siste hilsen gjennom meg.

Det kom aldri noe svar på mitt brev. Selv ikke ansikt til ansikt med døden ble det annerledes. "Den absolutte kjærlighet" var blitt forvandlet til det absolutte hat. *Ellen må*

-- -- --

er det jo fædt,

Det gikk naturligvis mange og lange år etter den tyske kapitulasjon før jeg fikk eller søkte kontakt med Oxford-gruppen.

De dype sår den hadde gitt meg både under og etter krigen var så smått begynt å gro da jeg under et opphold i Oslo et stykke ut i 50-årene fikk se i hovedstadens aviser at et større utenlandsk team av MRA (Oxford-gruppens nye navn) skulle gi forestillinger i teatrene i Oslo. Ja, så ruslet vi da et par stykker ned til Folketeatret, hvor vi forøvrig ble henvist til et mindre lokale, for å høre og se et av disse meget omtalte skuespill. Og jeg må si at det ga et lite støkk i hjerteroten da jeg igjen satt side om side med mine gamle kristne venner, som tidligere hadde forkastet en. Teamet som opptrådte, besto av mange forskjellige nasjonaliteter, så som negerkvinner fra Afrika, franskmenn, englendere, tyskere, indere, japanere, hollendere og skandinaver etc.

Så begynte da vitnesbyrdene fra hver enkelt nasjon, og jeg tenkte "Gud skje takk", er er de alle representert. Så en vi da tilbake igjen der hvor vi begynte: En for alle og alle for en. Men dessverre --. Kun representanter fra to nasjoner i verden sto opp og kom med en syndsbejelse - men ikke for seg selv og for sine personlige synder som i gamle dager. Nei, det hele var begrenset til en stakkars tysker, som bekjente sitt fedrelands krigsskyld overfor de allierte, og så en japaner som på sitt lands vegne lirt av seg omtrent den samme lekse. Ikke så underlig at vi gikk bedrøvet hjem.

I august måned 1940 var vi etter sommerens evakuering, som hadde strukket seg til en forlenget sommerferie på landet, kommet tilbake til Oslo. En dag gikk jeg nedover Kirkeveien. Jeg var da på vei til noen gode venner som hadde invitert meg til middag. Det var en helt alminnelig hverdag, men idet jeg kom forbi Prestenes Kirke, tok jeg som så ofte før en tur inn i det lille kapellet som kalles Capella Johanna. Dette kapellet er åpent alle dager i uken for de mennesker som føler trang til en stille andaktsstund. Kommet inn i kapellet, gikk jeg helt frem til alterringen, hvor jeg knelte i bønn foran et bilde av Kristus på korset, som henger over alteret.

Mens jeg knelte der, kom det en mektig åndelig opplevelse over meg. Det kjentes først som om en hånd la seg på mitt hode og deretter som om selve sjelen holdt på å slite seg ut av mitt legeme. Det var uhyre smertefullt, og det følte som om jeg skulle dø. Da smertene var over og jeg reiste meg opp fra min knelende stilling, så jeg som i en film for mine indre øyne et bilde av Jesus ved nadverdbordet, omgitt av sine apostler. Så hørte jeg en meget bestemt stemme i mitt indre som sa: "Gå til alters førstkommande søndag!" Og idet jeg vendte hodet mot den høyre vegg i kapellet, fikk jeg med mine åndelige øyne se at Kristus sto der, men i en slags forandret skikkelse. Det vil si, skikkelsen var i og for seg den samme som jeg alltid hadde forestilt meg, men holdningen og uttrykket i hans ansikt var likesom totalt forandret. Fra å være den milde, trøstende og legende Frelser og Bror, sto han nu for mine indre øyne som en åndelig kjempe og kriger, en hærfører som kalte på sine soldater. Jeg husker at jeg var meget forundret, og jeg kunne slett ikke forstå hvorfor han viste seg for meg slik denne gang. Jeg ante jo ikke noe om det som skulle skje i den tiden som foresto. Idet jeg reiste meg fra alterringen og de smertene som hadde gjennomrystet mitt legeme forsvant, merket jeg til min store forundring at noen av smertene var blitt sittende igjen i midten av mine to håndflater, på innsiden av begge mine hender.

Da jeg den etterfølgende søndag ifølge Jesu befaling gikk til alters i Kirken og skulle ta imot sakramentet, kom smer-

tene tilbake i mine håndflater, og det ble meg sagt: "Nu skal du på denne måte også få en liten del i Kristi legemlige lidelser". Fremdeles følte jeg meg usikker og spørrende og sturderte meget på hva dette skulle bety, selv om jeg naturligvis i mitt hjerte var dypt takknemlig over å ha fått en slik gave.

Litt lenger ut på høsten gikk jeg en søndag som vanlig til gudstjeneste i ~~W~~irken. Denne gang var det i et gudshus som lå litt i utkanten av byen. Jeg kjente denne kirken godt og hadde tidligere følt meg oppbygget og glad for de gudstjenester jeg hadde fått lov til å delta i der. Den dagen var imidlertid allting helt annerledes. Der var fullt av folk i ~~K~~irken, organisten spilte de vakre salmemelodiene og presten gikk som vanlig opp på prekestolen. Men fra det øyeblikk jeg hadde satt meg på kirkebenken, begynte smertene igjen å melde seg intenst i håndflatene. Jeg ble meget forskrekket og satt avventende overfor hva som nu skulle komme. Da - denne bedrøvelige søndagen - opplevde jeg den første av de mange hatefulle og kamuflerte politiske prekener fra den norske kirkes prekestol. Det var som om luften omkring meg ble fyllt med edder og galde. Og mens dette makabre skuespill foregikk i ~~W~~irken, merket jeg mer og mer hvordan smertene i mine håndflater tiltok. Jeg syntes jeg så Kristus stå der likesom nednøyd i fortvilelse, og at ~~h~~an sa: "Se, hvor jeg lider. Min Ånd er nu drevet ut av min Fars Hus. Her er jeg blitt en fremmed." Da sto det klart for meg at Antikristens ånd hadde holdt sitt inntog i Den norske Kirke.

Nasjonal Samling og barnetrygden.

Det var i året 1933. På et beskjedent kontor i Oslo sentrum satt Quisling omgitt av sine nærmeste menn. All var dengang ennu i sin vorden, og der var ikke mange kvinner med i aktiv tjeneste i partiet.

Men i et rom ved siden av satt jeg, en ganske alminnelig husmor og mor, og ventet. Etter en stund kom da mennene ut, og jeg fikk lov til å lese igjennom det første utkast til et program. Jeg slukte det med øynene og gledet meg usigelig over innholdet. Her sto alle tidens nye tanker på papiret. I fantasien kunne man allerede forespeile seg en Norges nyreisning. Vernet mot bolsjevismen og utslettelsen av vår egenart som folk, var nu skapt i og med det skrevne program.

Men mens jeg leste, slo det meg at der ikke var kommet med noen paragraf om kvinnens rolle i samfunnet. "Sett opp et forslag!" sa mennene. "Lag et utkast til en kvinneparagraf!" Denne innbydelse tok jeg imot med stor glede. Og alt det jeg i et par år allerede hadde tenkt på, talt om, skrevet om i hovedstadens aviser og prøvd å få frem gjennom foredrag i i kringkastingen i en oppløsningens tid uten at det tilsynelatende vakte noen gjenklang eller anerkjennelse, alle disse tanker strømmet nu gjennom meg. Jeg følte at jeg hadde stått så alene. Men så ble utkastet laget der og da under hovedparagrafen: FAMILIEN OG HJEMMET VERNES.

Den opprinnelige ordlyd i utkastet ble da følgende: "Respekten for kvinnens virke i hjemmet og morskallet høynes. Barnetrygd og trygd for gamle og uføre".

Mennene tok vel imot forslaget. Og paragrafen ble senere utvidet ved en tilføyelse om likestilling mellom mann og kvinne. I den endelige utforming kom da paragrafen til å lyde slik:

"Respekten for kvinnens virke i hjemmet og morskallet høynes, politisk, rettslig og yrkesmessig likestilling mellom mann og kvinne. Barnetrygd og trygd for gamle og uføre".

Nasjonal Samling var altså det første politiske parti i Norge som bl.a. hadde satt barnetrygden opp på sitt offisielle

h) program. Men årene gikk uten at denne nødvendige sosiale reform ble gjennomført. Det ble riktignok talt og skrevet meget om barnetrygd, men den ble aldri gjennomført av noen norsk regjering før krigen.

Så kom året 1940. NS ble landets eneste og førende parti. Og med heltemot satte de tapre NS-menn og -kvinner alt inn på midt i hat og krig, løgn og redsler å få satt ut i livet så mange som mulig av de sosiale og samfunnsnyttige ting som de hadde planlagt. Åre være dem som tok en så svær oppgave på seg i en ulvetid.

Men der ventet også et år anno 1945, det berømmelige "freds-^{6/5}år". Men nettopp i påskehelgen dette året, i slutten av april, var jeg på besøk i en prestegård oppe i Gudbrandsdalen. Et varmt vennskap var blitt knyttet mellom meg og stedets prektige prestefrue. Som bygdens ansvarlige leder for Nasjonal Samlings Hjelpeorganisasjon (NSH) hadde hun tatt seg mer enn samvittighetsfullt av de sosiale problemer på stedet. Og en strøm av bondekoner hadde, etter hvert som hennes virksomhet ble kjent, besøkt hennes NSH-stasjon, hvor hun delte ut tøy, medisiner og mat til dem som trengte det aller mest, dessuten tran og maltekstrakt til de minste barna.

Hun var meget populær og høyt elsket av alle i bygden. En dag skulle vi sammen på et besøk til en temmelig elendig utseende arbeiderbrakke. Der bodde det mange familier tett stuet sammen, og fattigdommen lyste en tydelig imøte fra alle kanter. Hun og hennes mann arbeidet intenst med å få endret på denne situasjon, men slikt tar tid. Selv hadde de vært nede og hentet en liten gutt som holdt på å forkomme av engelsk syke og tatt ham til seg som sitt eget barn. Barnets mor, en ung pike på 16 år, var en av dem vi skulle besøke. Ja, så gikk vi da fra familie til familie, og alle fikk et råd, en hjelp eller trøst av henne.

Barnetrygden skulle nemlig innføres fra 1. mai det året. Mange smilte når hun talte med dem om dette. På deres knappe budsjett og med de barnerike familier betød en slik hjelp uendelig meget. En varm følelse av glede og takknemlighet til Gud gjennomstrømmet meg ved tanken på de velsignelser denne trygden ville bringe til de mange trengende.

Nasjonal Samling var altså ikke bare det første politiske parti som i fredstid hadde satt barnetrygden opp på sitt program, men det hadde også satt denne sosiale reform ut i livet midt under en okkupasjon. Den 1. mai 1945 ble denne trygden utbetalt for første gang her i Norge.

Men så kom "freden", og de fattige fikk bare nyte godt av denne hjelpen én måned. For intet som NS hadde satt igjennom - ikke engang på det sosiale område - måtte få lov til å bestå. Så gikk det to hele år før denne trygden ble gjeninnført. ~~Øg bra er jo det.~~ Det kan kanskje synes rart å nevne dette nu når saken likevel til syvende og sist er kommet folket til gode.

Men mon ikke nu når hele verden synes å ramle omkring oss, at tiden er inne til å stå opp fra de døde og tre ut av den kunstig lagede skyggeverden hvori vi befinner oss? Så vil vi igjen vise til det fundament av kjærlighet og gudsfrykt de sto på, alle de som var med å heve Nasjonal Samlings banner i vårt folk - enten det skjedde i freds- eller krigstid.

Som emigranter i eget land

De fleste mennesker som har reist litt omkring i Europa, vil trolig i de årene som er gått siden den russiske revolusjon, ha truffet emigranter fra det store landet i øst. I Paris, London og Berlin vrimlet det av dem, og noen av disse flyktninger kom også til de skandinaviske land og slo seg ned i hovedstedene, i København, Stockholm og Oslo. Men også langs Norges langstrakte kyst og i innlandets byer finnes de her og der.

Selv om mange av dem, ja, kanskje de fleste, ikke hadde fått med seg annet enn det de sto og gikk i, og selv om de måtte ta et hvilket som helst yrke de kunne finne for å oppholde livet, så ble de dog alle overalt i Europa mottatt med vennlige følelser. De ble behandlet med kjærlighet og omsorg alle steder, fordi folk flest syntes forferdelig synd på dem på grunn av deres tragiske skjebne. Sympatien for det nye røde enevelde i øst var jo heller ikke særlig stor i de fleste europeiske land.

I året 1927 kom imidlertid en ung nordmann, som var sluppet inn i sovjetstatens lukkede land, til Moskva. Han var blitt sendt dit med et spesielt oppdrag på vegne av et norsk aksjeselskap som håpet på å få sine konsesjoner tilbake etter mange års beslagleggelse i den kommunistiske stat. En dag da han innfant seg i den norske legasjon, ble han invitert til å delta i et privatselskap hos den daværende norske minister. Der fikk han i en av salongene se et maleri av en dame i "grande toilette", som var opphengt på en av veggene. Han spurte da om hvem damen på maleriet kunne være? Han fikk til svar at det var et portrett av husets tidligere eierinne, en rik enke etter en russisk aristokrat. "Hun er forresten så heldig", sa ministeren, "at hun har fått lov til å bli boende her i kjelleretasjen som husets portnerske." I motsetning til så å si alle hennes venner, som enten var likvidert, sendt til Sibiria eller hadde klart å flykte fra Russland.

Årsaken til at hun ble behandlet så mildt, var at hun alltid hadde vært kjent for å ha vært gavmild mot de fattige. Hun var altså blitt boende i sitt eget land. Men selv om hun måtte være forsiktig og leve et stille liv og ikke blande seg i

landets styre og stell, så var hun dog ikke blitt en fremmed blant sitt eget folk og ble heller ikke betraktet som sådan. Hun var og ble anerkjent som russisk borger med de rettigheter som fulgte med en slik status.

Men slik har det ikke vært med de såkalte "landssvikere" i Norge av anno 1945. Nei, disse mennesker ble faktisk behandlet som "emigranter i eget land". At noe slikt kunne skje og at en slik isolasjon av landsmenn ble ansett som rettferdig i norske menns og kvinners bevissthet gjennom så mange år etter krigen, kan bare skyldes den voldsomme og hatfylte propaganda som under hele okkupasjonen ble satt inn mot dem der ble stående på sin post i fedrelandet Norge og ikke sviktet i farens stund. NS-folk var og ble syndebukker, som det var særdeles lett å kaste seg over da "freden brøt løs" over deres hoder.

Det er klart at når mange mennesker i årevis blir tvunget til å leve under et slikt åndelig press og en slik terror, må det sette spor etter seg som kan gi seg forskjellige slags utslag. Hos de svakere sjeler kunne da tvilen melde seg og få dem til å spørre om det nu likevel skulle være en snev av sannhet i all den løgnen som daglig ble slynget ut gjennom presse og radio i årene etter krigen. Eller det kunne gå så vidt, som det faktisk skjedde i flere tilfeller etter 1945, at menn og kvinner tok sitt eget liv både i og utenfor fengslene og konsentrasjonsleirene. Og var man blant de heldige som bedre kunne tåle en slik påkjønning, så ble man i alle fall tvunget inn i en temmelig følelig isolasjon.

Jo, NS-folk ble i sannhet behandlet som "emigranter i eget land". De ble heller ikke bare utsatt for åndelig grusomhet. Selv kvinner og barn som var blitt stående alene da deres men og fedre plutselig ble fengslet, ble jaget ut på gaten - tilmed fra de hjem de hadde bebodd gjennom mange år. Deres økonomiske midler, hvis de hadde noen, ble beslaglagt eller tatt fra dem, så de var ene og alene henvist til forsorgen eller til å bli hjulpet av de NS-folk som ennå hadde sine hjem i behold, og som ikke var fengslet. Disse fylte da sine hjem med de hjemløse og var lykkelige jo flere de kunne finne plass til. Men den norske stat ga sannelig ikke noen av disse forfulgte en portnerbolig i deres egne tidligere hus.

Ingen NS-folk følte noen glede ved å lytte til hetspropagandaen fra London under krigen, for denne hetsen gjorde bare vondt verre for alle i Norge. Men like før den tyske kapitulasjon lyttet man jo enkelte ganger til BBC fordi man gjerne ville vite litt om disse herrer som igjen skulle betrede Norges jord. Det vi da fikk høre, var et sjokk av de store, for det ble sagt gjennom radioen at når de nu kom hjem, så skulle det skapes et nytt proletariat i Norge. Denne nye pariakaste skulle bestå av tidligere NS-folk. Det er heller ingen tvil om at de gjorde sitt beste for å gjennomføre planen.

Hvordan ble så denne plan gjennomført? Vi vet alle hva som har hendt i årene etter krigen. Da NS-fangene endelig ble sluppet ut fra fengslene, var alle dører stengt for dem. Det var til ingen hjelp for dem at de hadde hatt ett og samme yrke i en hel menneskealder eller om de hadde vært dyktige i sitt spesielle fag. Parolen var at de skulle stenges ute fra næringslivet. Til nød kunne de kanskje få fabrikkarbeide av dårligste slag under den forutsetning at arbeidskamerater tålte dem på arbeidsplassen. Eller de kunne muligens få arbeide som bybud eller avisbud, som nattevakter eller som sjauere på bryggene. De var og ble behandlet helt etter programmet om at de skulle være en pariakaste i Norge. Folk vil kanskje ikke tro at slikt kunne forekomme i et noenlunde sivilisert land, men faktum er at slike uverdige forhold har eksistert i vårt fedreland gjennom mange år. På denne bakgrunn er det vanskelig å fatte at Norge skulle behøve å sende representanter til underutviklede land for å oppheve pariakaster og andre former for diskriminering der, samtidig med at man skaper en pariakaste innenfor våre egne grenser. Men misforstå meg ikke. Proletarer kan bare skapes med hensyn til de rent ytre sosiale og økonomiske forhold. Menneskenes indre forutsetninger og natur kan ingen statsmakt forandre. Man er og blir den samme som før, bare litt klokere og mer lutret gjennom motgang og trengsler.

Hos enkelte NS-folk oppsto naturligvis tanken om emigrasjon. Men hvor skulle de reise? Ikke mange land var beredt til å ta imot dem med åpne armer og vise dem vennlighet og forståelse, slik som det ble gjort mot våre brødre, de russiske emigranter, til tross for at vi var ofre for nøyaktig det samme system som disse flyktninger. NS-folkene var tilmed den eneste

folkegruppe i Norge som med alvor og konsekvens hadde tatt kampen opp mot det røde enevelde som bolsjevikkene hadde planlagt å skape i andre land og verdensdeler.

Ja, så var det bare land som Spania, Portugal og de søramerikanske stater med Argentina i spissen som sto åpne for dem. Først mange år senere kom Canada, Australia og USA med blant de land som ville ta imot emigranter. Rent økonomisk var det også uhyre vanskelig å komme avsted. Enten måtte man selge alt man eide og brenne alle broer bak seg, eller så måtte man skaffe seg midler til reisen ved andres hjelp.

Utallige tidlige NS-folk kom til slutt avsted, mange dro til Argentina. Dog kom de fleste etter noen års opphold tilbake til Norge. Noe underlig hendte nemlig med dem der ute i de fremmede land. De ble etter hvert - kanskje fordi de fikk tingene på avstand - løst fra den vrangforestilling at de hadde vært som "emigranter i eget land". Denne forestilling var jo i virkeligheten basert på en falsk suggestion som de såkalte "gode nordmenn" mer eller mindre bevisst hadde prøvet å få dem til å tro at de var. I virkeligheten var de jo norske menn og kvinner med en brennende fedrelandskjærlighet. Nu forsto de at Norge var deres land som aldri før, ja at landet nettopp var deres, fordi de i en ulvetid ble stående på sin post og hadde holdt ut til det siste. De hadde villet bygge og bevare landet, ikke rive ned og ødelegge. Derfor kunne de også vende hjem igjen til fedrelandet med glede i sinnet og med oppreiste panner. De hadde med god samvittighet fulgt Vidkun Quisling, som gjennom fem lange år under okkupasjonen hadde forsøkt å føre den norske skute i havn.

Rolig og sindig hadde han forsøkt å styre skuten over et opprørt hav. Men hans oppgave hadde sannelig ikke vært lett. På den ene side hadde han møtt innbitt motstand fra flertallet av sine landsmenn, som på grunn av deres manglende historiske viten og innsikt hadde dolket ham i ryggen. På den annen side var hans handlefrihet blitt hemmet av en sterk okkupasjonsmakt, som naturlig nok og i første rekke måtte ta hensyn til den rent militære strategi.

De tyskere som var kommet til Norge i årene 1940-45, var jo ingen ensartet folkegruppe. De fleste av dem var trolig rene idealister som mente det ærlig og oppriktig når de talte om et samlet Europa med nasjonal frihet for alle. Men der fantes

dessverre også andre tyskere, som bare drømte om selv å bli herrer i kongeriket Norge. Disse rene maktdyrkere strebet bl.a. også Quisling etter livet, slik at han i mange måneder måtte holde seg skjult i utlandet. Men de beste blant de ansvarlige tyskere, de som virkelig elsket Norge, var dessverre omkommet ved krigshandlinger. De fleste av disse gikk under med krysseren "Blücher" da denne ble senket ^{12/1} av Oscarsborg festning. Denne tragedie kom senere til å koste Norge meget ondt.

Men skjønt de fleste av oss NS-folk var selvstendig tenkende mennesker, som uten tvil hadde større historisk og politisk viten enn mange andre nordmenn, så visste vi at det ikke var første gang i historien at noen måtte lide urettferdig for det de mente var sannhet og rett. Derfor kunne de og kan ^{vi} vel fremdeles med sanndrue hjerter synge: "Gud signe deg, Norge, vårt deilige land".

I en av de største nødstider i vårt lands historie hadde vi som NS-tilhengere "stått i gapet" for hele det norske folk. Men vi har fremdeles den tro at vårt offer ikke var forgjeves. Vi vet nemlig at om noen år vokser det opp en ny generasjon i vårt fedreland - en ny ungdom som med friske og fordomsfrie sinn vil komme til å granske alt fra "dengang". De vil sikkert komme til å lese dette og meget annet som vi vil etterlate oss, om hva som virkelig hendte i Norge i årene 1940-45 og i de årene som har fulgt etter. Vi har gjennom mange års smertefulle opplevelser fått en ny og dypere forståelse av vår store dikters ord: "Sannhets sag seirer kun i nederlag".

Halle an der Saale

*Blom av dette kan det
 minner fra min
 barndom*

Litt syd for Berlin ligger en kjent liten universitetsby som heter Halle an der Saale. I dag hører den til Østsonen. I denne vakre og idylliske by tilbragte jeg mine første barneår. Både min far og min mor var norske, men i årene 1903 - 1908 var min far ansatt ved universitetet der som dosent. Jeg er født i Berlin i 1901.

I denne vakre lille by levde vi et meget rikt og interessant liv i det gamle Keiser-Tyskland. Det jeg husker best fra min barndom, var haven foran vår villa og utsikten fra vinduene ellers over elven Saale til den romantiske gamle middelalderborg Moritzburg, som lå der så eventyrlig skjønn og fortalte om eldgamle tider. Dernest minnes jeg den musikkens verden som vi alltid levde og åndet i, og som skapte en egen atmosfære i vårt hjem. Mine foreldre var med i en sangkvartett, og da min mor var meget musikalsk, passet hun godt inn i dette musikkens land med sin vakre sangstemme og sitt virkelig fullendte klavérspill. Og meg fortalte de senere at jeg allerede begynte å synge fra den tid da jeg lå i vuggen.

Vi fikk jo også mange venner der, særlig blant de familier som var knyttet til universitetet. I vår bekjentskapskrets var det også flere vitenskapsmenn, og noen av dem var berømte på grunn av sin innsats på forskjellige vitenskapelige felter. Disse menn og deres familier hørte til vår daglige omgangskrets, og derfor falt det naturlig for meg å leke sammen med barna til mine foreldres venner. Jeg opplevde derfor en rik og deilig barndom i denne lille byen. Jeg vet ikke riktig hvordan jeg skal få forklart det, men jeg syntes det hvilte en særlig klokskap og kultur over barnas lek og omgang med hverandre der nede. Og disse gode barndomsminner har fulgt meg gjennom ^{helt} livet.

Lite ante vi dengang om den fryktelige skjebne som ventet den tyske nasjon etter første verdenskrig fra 1914 til 1918. Men endelig etter mange år bestemte mine foreldre seg til at vi skulle reise ned for å besøke gamle venner i Halle. Vi hadde ikke vært der siden vi forlot byen i 1908, da min far ble kalt hjem til Norge for å overta en stilling som professor ved Det Kongelige Fredriks Universitet i Kristiania. Det var først i 1921 at vi reiste ned for å besøke den kjære gamle byen.

Noen minneord om Vidkun Quisling

Når jeg nå skriver om vår avdøde høvding og leder, Vidkun Quisling, så er det ikke først og fremst politikeren Quisling jeg vil berette om, men heller om Quisling som menneske.

For allerede fra begynnelsen å kunne gi et riktig bilde av hans personlighet, vil jeg begynne med å fortelle om en liten tildragelse fra den første tid vi møttes i 1930-årene. Jeg var den gang meget ung og entusiastisk, og jeg hadde allerede i et par års tid, før han vendte tilbake fra sitt oppdrag som Nansens medhjelper i hungerdistriktene i Ukraina, ført en ensom kamp i presse og kringkasting mot den stadig tiltagende kulturbolsjevisme i vårt kjære naive fedreland. Jeg følte allerede dengang at våre hjem og vårt samfunn var truet.

Vi var beslektet gjennom giftermål innen familien, og vi møttes derfor titt og ofte i familiekretsen. En dag lot det til at han for alvor hadde besluttet seg til å frigjøre seg fra alt og begynne sin egen ensomme kamp uten støtte fra noen av de bestående organisasjonene eller partiene.

Som det er vel kjent, la han i 1930-årene frem i Stortinget uomtvistelige beviser for at Det norske Arbeiderparti hadde mottatt millioner av rubler for at dette partiet skulle arbeide for Moskvas interesser og for at Norge skulle medvirke i verdensrevolusjonen. Han var dengang forsvarsminister i bondepartiregjeringen.

På dette tidspunkt hendte det en dag at vi atter møttes helt privat. Jeg gikk da frem og stillet ham følgende spørsmål: "Når den dag opprinner, herr Quisling, at De kommer til å samle de norske menn i vårt fedreland til kamp for å bevare vår kristne kultur, kan jeg da få være med å samle de norske kvinner? Hva må jeg da gjøre for å lære mer, og hvilke studier bør jeg gå inn for?" Da smålo han bare, men svarte samtidig dypt alvorlig: "Det det først og fremst gjelder om er å arbeide på seg selv!"

Allerede som barn var han meget ømhjertet og idealistisk. En dag da han kjørte hjem fra kirken sammen med sin mor -

de bode den gang på landet i Telemark, hvor hans far var prost - sa han plutselig til sin mor: "Du mor, når jeg blir stor, vil jeg være prest og preke Guds Ord om søndagene, men om hverdagene vil jeg være lege og helbrede de syke."

Han var gjennom hele livet besjelet av en inderlig lengsel etter å få være en velgjører for menneskene. Men det er ikke alltid vi mennesker får lov til å arbeide med det vi selv har mest lyst til. Gud har kanskje bestemt oss for andre oppgaver allerede før vi fødes inn i denne verden. Det skulle da også vise seg at Quislings kall ble mer krevende og farlig enn det han selv hadde tenkt seg og drømt om i barndommen. Likevel merket man alltid dette religiøse drag i hans karakter i alt som han befattet seg med. Jeg husker godt at det av og til hendte i de første kampårene at en eller annen enten i skrift eller tale forsøkte å slå ned på kristendommen. Slike tendenser stanset han alltid med hård hånd.

Under okkupasjonen av Norge i 1940-45 arbeidet han også intenst på å utvide kristendomsundervisningen i skolene. Mange av våre hjemlige "kulturbærere" hadde jo allerede før 1940 vært på god vei til å redusere kristendomsundervisningen i betraktelig grad. Quisling ville imidlertid at det skulle bygges flere kirker og at det skulle ansettes flere prester i landet - og forøvrig at det skulle anvendes mange flere penger til å fremme kristendommens sak. Lyder det da ikke utrolig at løgnpropagandaen var så utbredt i Norge under okkupasjonen at den norske kirkefronten våget å komme med påstander om at vi ville utrydde kristendommen i landet? Ja, engang gikk det tilmed så langt at en prest fra prekestolen i en av våre statskirker opplyste menigheten om at nu skulle alterens sakramente forbys i den norske kirken. Fra prekestolene ble det også stadig utsådd hets for å oppvigle folket. Selv skrev jeg en gang i Norges største avis en inntrengende oppfordring til presteskapet om å slutte med denne forvrengning av sannheten, da det ellers ville være deres skyld at så mange unge, godtroende mennesker ble innblandet i alle slags ulovlige handlinger under okkupasjonen med de alvorligste følger for dem selv og andre. Men intet syntes å hjelpe.

Så ble det av NS-folk dannet en kristen bevegelse under Navnet Kristen Samling, en bevegelse hvis formål var å samle

Ja, så kom da til slutt den siste tiden for Quisling, Han forsto da klart at hans historiske misjon var endt, og da kom idealene og ønskene fra barndommen tilbake i hans tanker. På hans skrivebord lå der de siste dagene før den tyske kapitulasjon en ansøknings om å få innvilget en ansettelse i et avsides liggende presteembete. Selv kunne han jo ikke ane omfanget av den lavine av ondskap og hat som ventet på å bli sluppet løs mot ham og oss andre. Det ble dessverre ikke noen fredelig prestegjærning som skulle avslutte hans liv og virksomhet. Isteden ble det fengsel og henrettelse.

Men det hendte noe under hans siste dager i fengslet som jeg mener bør berettes, og som jeg gjerne ønsker at hele verden skal få vite. En dag kort tid før han ble skutt og etter at dødsdommen ble offentliggjort og benådningssøknaden avslått, fant man plutselig en plakat oppklistret i undergrunnsbanen i Oslo og et par andre steder. På plakaten sto følgende: "Blir Quisling skutt, skal Kongen skytes!" Selvsagt vakte dette stor oppstandelse og forskrekkelse - og sikkert mest blant de NS-medlemmer som ennå ikke var fengslet. Men vi skjønnte snart at det her hadde vært provokatører påferde - noen som ville opphisse folket og skape et enda større hat mot oss og føre enda mer ulykke over våre medlemmer.

Vi visste jo også at en slik provokasjon var helt i strid med vår leders ønsker og sinnelag. Det var jo ikke så mange nordmenn som hadde kjennskap til det virkelige ønskemål vi hadde - dette å skape orden, rettferd og fred i landet vårt. Her var gode råd dyre. Men så var det én blant oss som fikk den gode idé å skrive et brev til vår fengslede og dødsdømte leder og be ham ta offentlig avstand fra en slik hevntanke. Brevet ble da skrevet og brakt til fengselspresten med en personlig henstilling om å bringe det til Quisling, som han besøkte hver dag. Jo, presten tok imot brevet, men overbringeren som hadde skrevet brevet, ble til sin forferdelse innelåst på fengselsprestens kontor. Da presten så kom tilbake, hadde han uten videre overlatt brevet til politiet, som nektet å befordre det videre til Quisling.

Men alle tiders erfaring viser at i det lange løp kan ingen hindre at sannheten kommer frem til slutt. Da Quisling en dag

alle og bygge broer i folket istedet for å splitte og så hat. Men heller ikke denne utstrakte hånd fra vår side syntes å ha noen virkning på kirkefronten og dens ledere. I bunn og grunn bør vi kanskje ikke bli forundret over dette, for har det ikke alltid vært slik at kirken så alt for lett har sveket sannhet og rett i farens stund? Når man studerer kirkens historie, blir man fort klar over at dette ikke er et ukjent fenomen. Vi bør derfor ære de få prester som sto lojalt fast ved sitt kall og som senere fikk lide mer for sitt standpunkt enn folk i et fritt land skulle tro var mulig. Deres lodd ble en æreløs avsettelse fra deres embeter etter okkupasjonen. De måtte tåle arbeidsløshet, håpløshet, fattigdom og hjemløshet, her i Norge.

Som bekjent ønsket ikke Vidkun Quisling fra først av å danne noe eget politisk parti. Derfor begynte han sin virksomhet med å stifte en bevegelse som ble kalt "Nordisk Folkereisning". Denne bevegelse var ment som en åndelig og kulturell reisning i alle vesteuropeiske land. Og for å få folk til å våkne, skrev han sin berømte bok "Russland og Vi". Gjennom sin folkereisning" appellerte han til England, Frankrike og Tyskland, ja, til alle de vestlige kulturland. Men Europa sov sin tornerosesøvn i materialismens og egoismens armer. Så sto da bare én vei åpen for ham - å danne sitt eget parti som ble kalt Nasjonal Samling.

Vidkun Quisling uttrykte ofte den tanke at han gjennom dette parti og dets program ville forsøke å omsette kristendommen i praksis. Og nettopp fordi denne hellige og rene tanke lå bak den kamp han førte for Norge, så ble motstanden og løggen så stor og hårreisende.

Vi ble under okkupasjonen oppfordret til å åpne våre hjem for en del tyske soldater, offiserer og sivilpersoner, både menn og kvinner, som gjerne ville samles til bibelstunder i private hjem. For oss som var "utstøtt" av den norske kirkefrontens tilhengere, var dette en Guds gave og en stor trøst og hjelp i vår påtvungne isolasjon. Blant disse tyskere var det ikke bare nasjonalsosialister, men alle talte likevel vel om Quisling. En av deres prester sa en gang til meg: "Vi føler en sterk tillit og kjærlighet til Quisling, fordi vi vet at han vil hjelpe oss til å bevare kristendommen i Europa."

fikk besøk i ~~sin~~ fengselssellen, fikk han høre om denne saken, og da sa han at han ville skrive et personlig avskjedsbrev til den som sto ham nærmest i livet. I dette brevet hadde han skrevet ned de tanker og den siste hilsen som han ønsket skulle sendes videre til alle som satt inne, ^{og} til alle hans venner i Norge og i andre land. Og denne hans hilsen lyder slik:

"Oppfør dere slik at hele det norske folk må bli glad i dere. Les Det nye testamente, særlig Johannes-evangeliet fra det 14. kapitel til det 17. kapitel, for der vil dere finne sannheten. Arbeid for Guds Rike."

Da vi senere spurte presten hvorfor politiet hadde nedlagt forbud mot at Quisling skulle få sende en forsonlig og fredelig hilsen før sin død, ble det svart at "der måtte ikke være noe godt minne etter Vidkun Quisling". Men denne avskjeds-hilsen har nu likevel kommet ut til alle som ønsker å høre den. *Den nådde inn til fengsler og konsentrasjonsleirer overalt.*

Vi kan spørre oss selv hvordan hvert enkelt menneske skal forstå denne siste hilsen. Jo, hver den som med dypt alvor oppfatter disse ord, vil være istand til å forstå dem ved å lytte til sin egen samvittighet. Hva betyr det egentlig å arbeide for Guds Rike? Er det ikke bl.a. dette å gjøre sin plikt under de spesielle forhold hvor man er satt til å gjøre sin gjerning i hjemmet eller i samfunnet? Er det ikke enhver liten kjærlighetshandling mot ens neste? Er det ikke også å gjøre en innsats ved fronten når det kreves og fedrelandet er i fare? For meg personlig betyr denne hilsen at jeg må fortsette min gjerning i forsoningens tjeneste.

Jeg har ofte grublet over hvorfor Quisling nettopp henviste til evangeliet før han døde. Mon det ikke var fordi han visste at mange, både unge og gamle blant hans trofaste kampfeller, ja, kanskje særskilt de unge, følte seg så sterkt knyttet til ham at de, når han gikk bort, skulle falle helt sammen og kjenne seg fortapte og rotløse? Derfor ville han løse dem fra sin egen person og binde dem til en meget større leder: Guds enbårne Sønn, vår Herre Jesus Kristus.

til sin
hustru

(De tilføyelse
hans Guds Rike
gitt. 1944)

Enhver som husker litt av sin Norgeshistorie, kjenner til at et sterkt og enig Norden alltid har vært til styrke og hjelp såvel innad som utad. Det er heller ingen grunn til å slå om seg med sjåvinistiske floskler om Norges underlegenhet i et samarbeidende Norden av i dag. Vi skal ikke nu reise oss etter en svartedaud og det er heller ikke rimelig å tro at Sverige ligger på lur for å trampe på oss.

I årene omkring 1811 stemte en nu hedret og vel ansett Eidsvoldmann, jernverkseier Jacob Aall, for en union med Sverige. Meget bedrøvet skrev han senere i sine erindringer at det norske folk hadde stemplet ham som "landsforræder" av den grunn. Men - føyde han fromt til senere - at han håpet ved sin ferd å kunne gjenvinne sitt folks aktelse og tillit. I dag må vel alle se hvor umoden og meningsløs en slik dom over ham va Men Ola Nordmann har dessverre alltid hatt lett for å dømme nokså raskt.

Et samlet Norden er en stor og vakker tanke, og det forekommer meg nu at en slik samling er et helt nødvendig mål å sette seg. For som små enkeltnasjoner har vi altfor lett for å komme under en av de "store". Men samlet blir Norden en stat som teller. Dette kan bli balansestangen mellom de blokkdannelser som vil skapes i fremtiden, og våre meninger vil da komme til å veie langt tyngre ved de internasjonale forhandlingsbord.

Det synes meg derfor trangsynt å pirke på Nordisk Råd, som muligens er den aller første forsiktige spire til en langt mer vidtrekkende sammenslutning i kommende tider. Mange sukker kanskje i sitt hjerte rundt omkring i verdens kaos nettopp etter et slikt mønster - et Norden som kunne opptre som en god fredsmegler blant nasjonene.

Og vi kvinner er jo hustruer og mødre, søstre, døtre og arbeidskamerater til de menn som i dag strever i sitt ansikts sved for å løse flokene.

Her i Norge skal vi heller ikke glemme hva som hendte i vårt land i 1890-årene. Da ble jo for første gang i verdenshistorien ut fra vårt eget Storting fremsatt forslag til en internasjonal voldgiftsdomstol. Idéen fikk straks tilslutning av kong Oscar II, og den daværende russiske tsar grep tanken med be-

geistring og lovet å slutte opp om den. En slik voldgiftsdomstol skulle gripe fredelig inn og straks tre i kraft hvis det oppsto tvistesporsmål mellom nasjonene, som ellers ville ha ført til krig. Det så dengang lyst ut, men én av de store nasjonene, bare den ene, nektet å slutte seg til idéen. Denne nasjon var antagelig redd for sitt enevelde på havet. *Det var England*

La oss kvinner her i Norge bruke vår forstand og vårt hjertelag når vi tar standpunkt til livsviktige spørsmål - ja, la oss ^{i alle deler} arbeide for et mål som i en truende atomalder kan vendes til det positive.

Fra alle tiders historie kjenner vi begrepet "fienden". Og med "fienden" mener vi vanligvis hver den som tilhører en annen flokk eller en annen konstellasjon enn den vi selv tilhører og som vi derfor kommer i et eller annet motsetnings- eller kampforhold til

Lenge etter at en krig er utkjempet, trekker vi med oss inn i "fredstiden" - ja, kanskje helt til vår død - forestillingen om mennesker som fortsatt tilhører "fienden".

Det lyder mangan appell til oss kvinner om å stå frem og ordne opp i verdens kaos. Personlig har jeg i min krets fått en direkte hilsen fra ^{var} ~~en~~ dødsdømt statsmann ^{Quisling} som mente at mennene hadde spilt fallitt og at det nu var på tide at kvinnene tok fatt.

Jeg har tenkt meget over dette. Dag etter dag har jeg grublet og spurt meg selv: Hvor eller hvordan kan innsatsen gjøres?

Så begynte jeg med å gå midt inn i det som jeg etter mange års innstilling kunne kalle "fiendens leir". Og hva møtte jeg der og hva slags mennesker var det som kom meg i møte?

Jo, der kom selve mennesket meg i møte. Mennesket, det enkelte, skapt i Guds bilde. Der traff jeg mennesket med dets mange muligheter når bare viljen til det gode vekkes.

Så fikk jeg lyst til å skrive om dette for å nå andre kvinner som kanskje også vil våge spranget - inn nettopp der hvor en selv og andre har bygget de høyeste murer.

Kan vi kvinner gå foran dit, så vil kanskje i vår uhyggelige atomalder den profeti oppfylles, hvor det står skrevet at Gud satte fiendskap mellom slangen og kvinnen og at kvinnens ætt skulle knuse slangens hode. Engang skjedde det at Jesu mor svarte ja til bebudelsens engel. Og alltid påny rettes det en appell til kvinnene i alle slekter.

Det var like etter overfallet på Quisling på hans kontor i Forsvarsdepartementet og etter at han tidligere i Stortinget hadde ført bevis for at Arbeiderpartiet dengang hadde sammensverget seg med kommunistene for å lage revolusjon i Norge. Jeg hadde nettopp truffet en nær slektning, som hadde besøkt Quisling etter overfallet. Han lå da til sengs med alvorlig hjernerystelse og høy feber etter knivstikk i brystet og på håndleddene.

Idet jeg gikk nedover Karl Johans gate møtte jeg noen gutter som delte ut noen små avislapper. Jeg tok imot en av disse, og det gikk et støkk gjennom meg da jeg oppdaget at det var et motbydelig smusskrift jeg hadde fått i hendene. Avislappen viste seg å være et smed^eskrift mot Quisling, hvori hele det livsfarlige overfallet ble latterliggjort og redusert til en bagatell og fremstilt som "løgn og forbannet dikt". Ifølge dette skriftet skulle Quisling selv ha diktet opp hele historien. Der hadde ikke vært noen maskerte menn som hadde overfalt ham og kastet pepper i hans øyne, da han i en silde aftentime satt på sitt kontor og ble nesten drept, sto det skrevet i smusskriftet. Det var også løgn at han lå syk hjemme etter overfallet. Nei da, han feilte det ingen ting. Derimot var sannheten den at han var blitt grepet på fersk gjerning i et intimt samkvem med en vaskekone. Ja, slik sto det faktisk i dette smedeskriftet.

På smedeskriftets forside var det trykket en tegning som forestilte vaskekona sittende på hans arbeidsbord med dinglende ben og Quisling stående ved siden av henne. Intet under at slikt kunne forekomme når vårt samfunn var så pill råttent at efterforsknin- gen ble sabotert, slik at overfallsmennene aldri ble funnet. Men det aller verste ved denne affæren var at den løgnaktige bortfor- klaring i smedeskriftet stort sett ble akseptert som sannhet i alle samfunns^{og partier} i Oslo, og forøvrig over hele Norge.

Slik skaptes "tofrontkrigen" alt den gang. Men det var ikke det Nasjonal Samling litt senere gikk inn for. I ordet Samling ligger en skapende kraft, bygget på fred og forståelse. Og vi søkte den- gang ved denne Nasjonale Samling av hele landet å skape et nytt Norge, hvor man gjennom forståelse og kjærlighet ville prøve å forene alle gode krefter, idet vi gjennom vårt program både på det sosiale og det politiske område tilgodeså det gode både i det bestående og det nyskapende. La meg få nevne bare to av våre viktigste programposter: 1. Kristendommens grunnverdier vernes.

Da som før nevnt:

2. Respekten for kvinnens virke i hjemmet og for morskallet høynes. Politisk, rettslig og yrkesmessig likestilling mellom mann og kvinne. Barnetrygd og trygd for gamle og uføre.

Og dette var i 1933. Men meget har hendt siden dengang. Quisling er drept. Sårkornet måtte falle til jorden og dø, for at seden skulle spire og gro. Kanskje blir det da ikke så hårdt for vår lille flokk av nasjonal ungdom i dag? Noe vil muligens skje som gjør at de blir stående tilslutt, når alt faller og oppløses omkring dem. Da vil kanskje nettopp de få lov til å rekke den hjelpende hånd i alt kaoset, til en byggende og tjenende kraft i folket. Jeg kan iallfall ikke frigjøre meg fra tanken om at våre unge til syvende og sist er eslet til å samle alle gode krefter i en verden av alles kamp imot alle. Forhåpentligvis må vi ikke gjennom et nytt Ragnarok for at så skal kunne skje.

Sangens røst til hjertet går

Den ovenstående vakre strofe av en sang som vi alle kj²enner og elsker, renner meg i tankene nu da jeg skal forsøke å skrive bed mine inntrykk fra en reise jeg foretok for noen år siden. Der ligger nemlig en dyp sannhet skjult i denne strofen. Finnes det overhodet noe menneske som ikke føler seg grepet og inspirert av vakker sang? Det var vel dette dikteren hadde i tankene da han skrev de ~~vakkere~~^{skjønne} ordene:

Sangens røst til hjertet går
og fra hjertet kommer.

Men det er jo egentlig mine inntrykk fra en reise som jeg her skulle fortelle om. Det jeg opplevde på denne reisen gjorde nemlig et dypt og uutslettelig inntrykk på meg. Det var i Tyskland i året 1954. Det var første gang jeg besøkte landet siden jeg i 1921 oppholdt meg en kort tid i byen Halle sammen med mine foreldre. Før den siste verdenskrig hadde jeg imidlertid foretatt noen flyktige reiser til andre land i Europa.

Under reisen bodde jeg en tid på en gammel ridderborg, som ligger på toppen av et fjell, hvorfra man har et strålende utsyn over dalene omkring Mosel-elven. På denne borgen, som er ca. tusen år gammel, kunne man enten ta inn på hotell eller bo som pensjonær. Det er også en koselig "Weinstube" der, og turister fra mange land pleier å reise dit opp for å bese det gamle minnesmerke fra en svunnen tid. Ellers er det stadig liv og hygge og langt fra ~~ensomt~~ på den gamle borgen. Landsbyens innbyggere og folk fra de nærliggende daler besøker ofte stedet på lørdager og søndager for å ta seg et glass øl eller vin der oppe, og for å nyte den vakre utsikten.

Borgen tilhørte dengang to tyske "borgherrer", som hadde restaurert den. Den ene bodde fast på stedet og drev samtidig et kunstveveri. Den annen hadde sin faste bopel i en liten by i nærheten, hvor han var ansatt som dommer ved den lokale byretten. Han avla vanligvis besøk på borgen på lørdager og søndager. Litt ut i det nye år 1954 hadde den fastboende "Burgherr" sin fødselsdag, og den skulle da feires i den store stil. Jeg var også buden til å være med på feiringen.

Jeg hadde forøvrig også tilbragt julehøytiden der oppe, og den hadde vært eventyrlig skjønn og stemningsfull. Et stort juletre

som var pyntet med elektriske lys, sto oppe på en balustrade ut fra det urgamle høye tårn og skinte over berg og daler. Det kunne sees i flere mils omkrets når lysene var tent om kveldene. Inne i selve borgen var det også satt opp juletrær her og der. Julen ble så feiret med orgelmusikk og julesanger i et av rommene og til akkompagnement av et flygel i et annet rom. Utpå julekvelden ble borgens tusen år gamle historie lest høyt ifølge en gammel tradisjon. Ja, det kunne forøvrig også være meget annet å fortelle om denne stemningsfulle julefeiringen på den gamle borgen, men jeg får avstå fra det.

Det er nu egentlig om den før nevnte fødselsdagfeiring jeg her vil berette. Selskapet ble holdt nede i den romantiske gamle riddersalen, hvor det var plassert mange eldgamle ridderrustninger rundt omkring som enslags tause skiltvakter. Her ble vi alle benket om et kjempemessig langt spisebord. Mange kjente menn og kvinner var innbudt, og blant disse var der også selebre personer fra den gamle universitetsbyen Bonn. Jeg hadde fått en meget distingvert herre som bordkavaler, nemlig den mann som innehadde det høyeste juridiske embete i byen hvor den annen "Burgherr" bodde. Jeg vet ikke nøyaktig hvilket embete han innehadde, men han var ihvertfall den annen "borgherres" overordnede innen rettsvesenet.

Det var et virkelig utsøkt taffel vi var buden til, med mange velsmakende retter og gammel, fin vin. Rundt omkring oss gikk konversasjonen lett og lekende, kort sagt, alle syntes å være i sitt ess. Min bordkavaler var tydeligvis en herre av den gamle skole - ja, som et bilde på den gamle "Kaiser-Zeit". Vi snakket hyggelig sammen ved bordet og fant at vi hadde mange felles interesser. Rett overfor oss satt den annen "borgherre" dvs. juristen som ikke bodde fast på borgen, og smilte til oss. Men plutselig bøyer han seg over bordet og sier til sin juridiske kollega - altså min bordherre: "Vet De at fruen har tilhørt Quislings parti i Norge?" Tableau! Min bordherre så forferdet på meg og ble helt stum. Til slutt sa han bare: "Kan det være mulig?" Da jeg svarte ja på dette, tilføyde han: "Det kan jeg ikke forstå." Stakkars - mannen hadde jo fått et sjokk. Jeg så da rolig på ham og sa: "Men kjære Dem, la oss bare snakke om noe annet." Ryktet om Quislings angivelige landsforræderi var jo også nådd til Tyskland - og det ble iblant godtatt som sannhet av dem som ikke var så godt inne i sakene. Men da vi begge

var veloppdragne mennesker, fortsatte vi samtalen som før. Likevel merket jeg at den etterhvert ble stivere og stivere og mer tvungen fordi denne - i mine øyne fine - gamle og sympatiske bordkavaler ikke kunne få tingene riktig til å stemme.

Temmelig lettet reiste jeg meg derfor fra bordet og var glad da vi etterpå kunne gå opp til fødselsdagsbarnets salong og drikke kaffe, fri fra hinannens selskap. Jeg kunne jo ikke la være å gå bort til den annen "borgherre" og spørre ham hvorfor i all verden han hadde fremsatt et slikt spørsmål til sin kollega? Han var selv nærmest politisk indifferent, men han forklarte at det hadde plutselig moret ham å erte sin noe stivbente eldre kollega for å se hans reaksjon på saken. Ja, det sjenerte for såvidt ikke meg i noen nevneverdig grad, men tidspunktet var i alle fall meget uheldig valgt.

Jeg vet ikke om de av mine lesere som har hatt et annet syn på vår tids historie enn jeg, kan forstå at vi ikke liker å tale om det vi har opplevd, sent og tidlig, overfor hvem som helst. Men jeg skal ^{na} likevel prøve å forklare det. For oss som tilhørte NS var det en hellig sak vi gikk inn for. Vi ga hele vårt liv og all vår kjærlighet for om mulig å redde den kristne kultur i Europa. De drepte den uskyldige, han som gikk i spissen for oss, på helt feilaktige premisser. Mange andre uskyldige mennesker måtte også gjennomgå store lidelser da krigen endelig tok slutt - og alt dette skjedde i vårt fedreland i en såkalt "fredstid". Dette har etterlatt dype sår i våre sinn, og disse sår vil aldri kunne gro helt. Derfor vil vi helst bare tale om det til de mennesker som av en god og ærlig vilje gjerne vil høre om vårt syn på den sak vi kjempet for. Når vi derimot møter mennesker som mangler forutsetninger til å kunne forstå oss, så tier vi heller og taler om andre ting. Det ville derfor aldri ha falt meg inn av meg selv å tale om Quisling til min tyske bordherre denne aften.

Men så var vi altså kommet opp i salongen, og etter en kort tid satte den ene "borgherre" (juristen) seg til flygelet og begynte å synge sine vakre sanger og "Volkslieder" fra Rhinland- og Mosel-egnen. Etter en liten stund henvendte han seg så til meg og ba meg komme frem og synge noen av mine sanger, så ville han prøve å akkompagnere meg. Dette gjorde jeg selvfølgelig gjerne, og om jeg må si det selv, tror jeg det gikk

tålelig bra for oss. Men så hendte det plutselig noe underlig. Min stive og høytidelige bordkavaler fra før var som i ett sprang over gulvet. Et smilende og totalt forandret ansikt så nu på meg, og med en varm og vennlig stemme spurte han om han kunne få lov å akkompagnere meg videre. Jeg sa forbauset "Ja takk", og så bar det virkelig løs med sangens toner. Vi foredro flere komposisjoner av Schumann, Schubert og Brahms, og til slutt kom også mine norske og svenske sanger frem. Det ble en praktfull og vellykket sangunderholdning sammen med en av de få gudbenådede akkompagnatører jeg noensinne har møtt i mitt liv siden min mor døde. Slike begavelser finnes det jo ikke så mange av.

Da vi så tok avskjed sent på kvelden, var det knyttet et varmt vennskapsbånd for livet. Vi fikk erfare sannheten i de vakre ordene "Sangens røst til hjertet går". For slik er det. Det er noe som er enda større enn våre jordiske kall og oppgaver. Våre synspunkter og meninger er ikke - sett fra evighetens synspunkt - det viktigste i livet. Både kunsten og religionen hører stjernene til. Begge løfter oss opp til det høyeste plan vi kan oppleve her på jorden. Ja, slik burde det alltid være i samkvemmet mellom mennesker.

Allikevel - da jeg ble liggende våken i sengen den aftenen, dukket igjen erindringene opp fra fortiden. Kanskje nettopp fordi jeg hadde følt meg så høyt løftet over hverdagen. Tankene førte meg tilbake til 1930-årene. Jeg så igjen for mitt indre blikk en landevei mellom Oslo og en av Vestfold-byene. Vi var to som bilte Quisling ned til en privat sammenkomst på Tjømø, hvor han skulle møte noen av bygdens honoratiores og tale om sitt høye kall for Norden og Europa. Da vi et øyeblikk var stegget ut av bilen for å strekke benene litt, sa jeg til ham: "Politikk er en skitten affære, ikke sant herr Quisling?" Da så han på meg med sitt vakre smil, som kom så sjelden frem, og svarte stillferdig: "Bjørnson sa en gang at politikk er nestekjærlighet." Hans svar gjorde meg helt stum.

Du norske folk: Hvorfor kjente du ikke din besøkelsetid - din Hellig Olav av i dag? Denne Norges store Helgenkonge, som alltid påny synes å oppstå i forskjellige skikkelser i vår historie når fedrelandet er i fare - med oppgaver gitt etter tidens behov. Han står der som den sikre motvekt mot "Baglerbispen" - den onde bisp Nicolaus, som nettopp da alltid synes å bli sendt oss av mørkets makter.

På fruktene skal treet kjennes

Det var under den annen verdenskrigs siste fase. Jeg hadde skrevet en artikkel i Aftenposten, en appell til landets fedre og mødre. Det var en sterk appell om å holde barna utenfor hatet og den kampen som raste mot oss fra den "kjære" Hjemmefront. Alle NS-folk som hadde barn i denne tiden, kan vel fortelle litt av hvert om hva disse små måtte gjennomgå på skoler og lekplasser - ja, helt ned i barnehagene. Det ble stadig vanskeligere å få NS-barn til å forstå at de ikke skulle bære nag til skolekamerater som ofte i flokk og følge forfulgte og slo dem - enslige som de jo nesten alltid var. Det ble også til slutt umulig å forklare dem at lærerne var deres foresatte som de måtte lyde og vise respekt. De opplevde f.eks. at de samme lærere dag etter dag og måned etter måned sto i skolens vinduer og lo og godtet seg ved den daglige avstraffelse av en ~~eller annen~~ NS-gutt, som i frikvarteret ble prylt av 7-8 større gutter. Dette var noe som hørte med til dagens faste program ved de fleste norske skoler, uten noen annen grunn enn at guttens foreldre var medlemmer av NS.

Vel, artikkelen sto i avisen og jeg håpet at den ville mane til en smule eftertanke hos de opphissede foreldre og om mulig virke litt dempende på dem. Som så ofte i denne tiden var også denne gest ment som en utstrakt hånd til våre motstandere.

En dag fikk jeg en telefonoppringning fra avisen med spørsmål om jeg ikke skulle hente mitt honorar som lå og ventet på meg. Jeg ble meget forbauset og svarte at for et slikt personlig innlegg hadde jeg slett ikke tenkt på noen betaling. Men de insisterte på dette, så jeg gikk da ned og hentet honoraret. Likevel følte jeg meg ikke helt vel tilmote, for jeg syntes likesom at disse pengene ikke var mine. På veien nedover Akersgaten fra Aftenposten tenkte jeg derfor på hva jeg skulle gjøre med dem. Plutselig kom jeg til å huske på at der i lengre tid hadde stått oppfordringer om å yte hjelp til de falne frontkjemperes etterlatte. Så mange var falt i den siste tiden, og der satt stadig flere enker og faderløse igjen uten forsørgere. Glad og fornøyd over den tanke at her fant disse penger en verdig anvendelse, dro jeg ned til Frontkjemperkontoret og avleverte mit beskjedne bidrag på 40 kroner.

Men tiden gikk og til slutt kom "freden". Den banket da også like uvennlig på min dør som på alle andre av mine kampefellers dører. En dag ble jeg innkalt på Victoria Terrasse for å stå til rette for mine handlinger. En meget uhøflig ung mann ba meg å ta plass rett overfor seg. Han var utsett av myndighetene til å ta seg av mitt forelegg.

Da han omsider hadde sett gjennom de papirer som vedrørte min sak, så han opp og sa med gravrøst: "Ja, her er noe som blir meget alvorlig for Dem!" Hva er det? spurte jeg. "De har gitt 40 kroner til Frontkjemperkontoret", sa han, "og det kommer til å koste Dem meget. Det står oppført i bøkene." Ja, hva var der- til å bemerke? Jeg kunne jo ikke tenke meg muligheten av at en slik bagatellmessig handling kunne ansees for å være alvorlig. Men så kom jeg til å huske på at jeg hadde lest i avisene at de frontkjemper som var blitt sendt hjem med skip fra Tyskland til Norge, var blitt kalt "skjenselslasten". Jeg visste også fra referatene i avisene om "landssvik"-saker at det ble ansett som "skjerpene" for NS-folk i stat og kommune hvis de hadde røktet sine embeter på en særskilt god måte. Dessuten var det også "skjerpene" hvis man fant at den som skulle dømmes ikke hørte til "mors beste barn". Så ble det en bot på 10.000 kroner for de stakkars 40 kronene jeg hadde ytet som bidrag. Hvis jeg på forhånd hadde ant noe slikt, så burde jeg jo ha gitt et langt større bidrag til de enker og faderløse som satt alene tilbake. For det var jo dem innsamlingen gjaldt! Og det forklarte jeg ham.

nytteløst.

Når kom den endelige adskillelse
mellom den jødiske og den kristne tro?

Vi som er døpt og konfirmert i den kristne kirke og har mottatt kristendomsundervisning på skolen, kjenner den evangeliske beretning om Jesu korsfestelse og død. Vi vet derfor at det samme folk som på Palmesøndag hyldet ham og ropte "Hosianna i det høyeste", noen få dager senere ropte "Korsfest, korsfest!" og "gi oss Barrabas fri".

Men vi vet også at det jødiske folk i seg selv var uskyldig i dette tragiske forræderi mot sannheten, fordi det hadde latt seg villedes av en voldsom hets-kampanje mot Kristus. Intet er jo lettere enn å oppagitere et uvitende folk imot noen eller noe - ja, meget lettere, dessverre, enn å gjøre et folk begeistret for en idé eller et stort menneske. I dette tilfelle gjaldt det til og med en mann, som vitterlig viste seg å være Guds sønn.

Det må være klart at folkets åndelige veiledere - farisæerne - her handlet bevisst mot bedre vitende, fordi de fryktet for å miste sin makt og innflytelse over jødefolket. Deres angst var enda større enn den ellers ville vært, hvis de ikke hadde forstått at det virkelig var Guds sønn de da sto overfor. Kristus sa jo engang til dem (farisæerne): "Hvis I ikke visste, hvad I gjorde, da var I uten synd." Disse ord beviser klart, at de hele tiden var seg bevisst at han var Messias.

Vi lever i dag, tør man nok si, i en merkelig forvirringens tid når det gjelder disse gamle sannheter. På et eller annet forunderlig vis har f.eks. den forestilling sneket seg inn blant kristenfolket at det var Pilatus, som for enhver pris ville ha Kristus korsfestet. Men en slik forestilling savner ethvert bibelsk grunnlag, for man kan jo bare ta frem sin Bibel og lese beretningen om Jesus påny. Da vil man sannelig forstå hva man burde huske fra sin barnelærdom, at Pilatus tvert imot gjorde alt han kunne for å få Kristus frikjent.

Det som jeg nu imidlertid vil peke på, er at jødene senere atter fikk en mulighet til å tro på Jesus som Messias. Men også da, etter at de tidligere hadde felt dødsdommen over Guds Sønn, sørget de samme diabolske herrer for at det ble satt en bom for sannheten om vår Frelser. Nettopp denne sannhet, som jeg nu vil minne leserne om, har så lett for å gå i glemmeboken, fordi våre

sinn altfor lett er påvirket bare av de foregående begivenheter: Dødsdommen, korsgangen, tornekronen og selve korsfestelsen i all dens gru.

Jo, jødene fikk sannelig en ny mulighet til å tro på Jesus som Messias. Denne nye mulighet ble dem gitt etter oppstandelsens mektige under - Påskemorgen. Noen kvinner kom da til graven for å salve Jesu legeme, men fant til sin forundring at graven var tom. Og to engler fortalte det glade budskap, at han var oppstanden. De romerske stridsmenn som holdt vakt ved graven, var flyktet i redsel. Da ble de jødiske fariséerne for alvor redde. Men da vaktene kom og fortalte om hva som hadde hendt, ga de soldatene en stor sum sølvpenge mot at de skulle si at oppstandelsen var en løgn som Jesu disipler hadde oppfunnet. Vaktene skulle da utspre ryktet om at det var disiplene som hadde stjålet liket om natten.

Enhver som ønsker å lese om dette, kan bare slå opp i Matteusevangeliet, kap. 28, 11 - 16. I det 15. vers står følgende: "De tok da pengene og gjorde som de ble lært, og dette ryktet kom ut blant jødene og har holdt seg til denne dag."

Ja, i sannhet, dette ryktet har holdt seg til denne dag. Enhver som har litt å gjøre med jøder, ^{og rom} ~~de~~ ønsker å granske tingene på egen hånd, har sikkert fått erfare hvor fast de er bundet til denne løgnaktige tradisjon. Ja, de har vært så bundet av sine åndelige ledere i synagogene, at det kan koste dem et brudd med familie, venner, hjem og alt hva de tidligere har vært knyttet til, hvis de ved Guds nåde får kastet lys over denne gamle verdensløgn, slik at de våger å ta skrittet fullt ut og bli troende kristne. Men da blir de for alvor ekskludert av sine egne.

Fariséerne tok derved den siste mulighet fra det dengang utvalgte folk til å gå tilbake til den hyldest de hadde ytet Jesus som Messias hin Palmesøndag. Dette klarte de ved hjelp av de usle sølvpenge til de romerske vakter, som i likhet med Judas lot seg kjøpe til å forråde sannheten. Derved ble jødene ført inn i det nesten totusenårige åndelige mørke, som de ennå som folk er innhyllet i. De ble ført til den klagemur, hvor deres presteskap ennå står og roper på den Messias som alt er kommet, og som de i sin blindhet fremdeles ikke vil anerkjenne. Kan vi da som kristne mennesker annet enn å føle medynk med dem? For hva gav-

ner det dem at de har jordisk rikdom og allverdens makt når deres sjeler er forblindet av en så alvorlig villfarelse?

Guds egen Sønn kom til dem og vandret midt iblant dem, og de erfarte hans guddommelige kjærlighet og omsorg for hele folket, for de lidende, fattige, syke og syndbetyngede. De var daglig vitne til hans store undergjæringer, og ^{al} likevel ble de av sine ledere ført ut i et tragisk åndelig mørke. Enkeltvis kan nok kallet fra Gud vekke dem til omvendelse, og på dette område har Israelmisjonen gjort og gjør fremdeles et stort og velsignet arbeide. Men det ser ut til at de som folk først vil komme til sannhets erkjennelse den dag Herren Kristus selv kommer tilbake til jorden, da alle skal se ~~H~~am, også de som har gjennomstunget ~~H~~am, idet naglegapene i ~~H~~ans hender og bryst vil bli synlige for all verden, *Som det står i Bibelen.*

Fra jubileet 1989

30 års jubileet

HYLDEST TIL REDAKTØR ODD MELSOM
FRA EN MANGEÅRIG MEDARBEIDER.

Ha takk kjære venn
for hver dyrebare stund,
jeg fikk hilse på deg
i ditt lille paulun.

Du satt der alltid
så rolig og trygt,
og talte med alle
du var uten frykt.

Døren stod åpen
for fiende og venn,
du lyttet til ordene
og svarte igjen.

Til slutt kom dog alltid
sannheten frem
i din levende,
gnistrende, friske penn.

Og hilsner fikk du
fra øst og fra vest,
av venner som syntes
de visste det best.

Avisen var bra
det syntes de nok,
men hvorfor la den eller
den gå amok?

Det var ikke dannet, og
hensynsfullt nok, i et
blad så vakkert og edelt
som vårt. Vi skulle jo
lindre alt som var sårt.

Da satt du og smilte
vel for deg selv.-
Du kjente oss alle
så inderlig vel.

Og snart kom et brev
hvor en annen skrev:
"Avisen er bra, den
men alt for tam, for vi
er da ikke sauer og læm."

Dog alle fik plass i
ditt "Folk og Land," når
ånden og tonen var
ærlig og sann, om en skrev
hva en mente og trofast
holdt stand.

Du samlet oss atter om tanker
så stor: Å samle et folk i
det høye nord, hvor orden
og rettferd og freden bor.

~~men det er vi som tror og vi håper å få deg~~
Vi tror og vi håper å få deg
der

med denne hilsen hvorenn
du er, et sted iblant
himlens stjernehær.

Vi hadde og har deg
så inderlig kjær.

Ha takk!

Noen små tankekorn

En tyrann er hatet av alle.

En diktator er ofte fryktet av mange.

En fører er elsket og fulgt av dem som forstår sin samtid.

Tyrannen blir gjerne myrdet når hans ondskap går for vidt.

Diktatoren blir kanskje styrtet av sine motstandere.

Føreren blir som regel drept av sin samtids massemennsker fordi han er dem for god og klok.

Jesus av Nazaret sa til sine disipler like før han forlot dem:

"Etter meg kommer denne verdens fyrste, i hvem jeg ingen del har". Denne fyrste har nu regjert på jorden både før og etter Frelserens komme. Han har alltid hatt villige redskaper blant menneskene. Disse, hans tilhengere, arbeider i det skjulte og kaster sine mørke skygger over alt som er positivt, godt, oppbyggende, sant, edelt og rettferdig. Med sin herres - Satans - list klarer de å kaste den største del av menneskeheten blår i øynene, slik at svart ser ut som hvitt og hvitt som svart

Heltedyrkelse er ikke farlig for ungdommen når helten virkelig er en helt. Langt farligere er de nytelsessurrogater som unge mennesker griper til når deres liv er uten mål og mening - og uten høye idealer.

Dette kalles "avgudsdyrkelse". I Bjørnsons dikt "Arnljot Gelline" lar han Hellig Olav si disse ord i "Kongens Bønn":

"Vredes ej over, at mange kun følger
for min skyld.
Mængden vil tro; men den tror kun
på den, som den ser.
Regn ikke nøje!
Men for de faa, som vil Dig,
tilgiv de andre; tag mod vor sag,
og i faldet den løftes til sejr!"

Så vakker!

Epilog

Mens innholdet i denne lille bok med atskillige forsinkelser er blitt skrevet ned, er vi nådd frem til året 1963. Det kunne være uendelig meget mer å fortelle, bl.a. om hvordan jeg i etterkrigsårene fortsatt ble varslet når en særskilt fare truet, eller hvordan jeg ble sendt til steder hvor konflikter kunne bryte ut, og hvor forhandlinger som var avgjørende for krig eller fred, skulle finne sted. Jeg skulle ganske enkelt være tilstede for å be til Gud om at en eventuell truende fare måtte avverges.

At det nettopp var jeg som var kalt til en slik oppgave, er for meg noe av en gåte; for blant alle verdens mennesker har det vel neppe vært en eneste en som kunne være så redd som jeg og så totalt blottet for fysisk mot. Bare den minste antydning til en flyalarm i Norge under okkupasjonen fikk blodet til å fryse i mine årer. Jeg ville aller helst, hver gang en fare truet, flykte så langt bort som mulig og gjemme meg på et trygt sted. ~~At~~ Likevel er jeg av en høyere makt og så å si mot min naturlige vilje blitt tvunget til å gå denne veien.

Mine tanker vender i dag tilbake til hva jeg skrev i forordet til denne boken om besøket i St. Ansgar-kirken, og om hvordan jeg følte det da den hellige Birgitta likesom skuet ned på meg med en penn i hånden og ba meg skrive ^{nu}. Mon hun nu er tilfreds med innholdet i denne lille bok? Og mon min himmelske Far finner behag i hva jeg her har skrevet? Han kjenner oss jo med alle våre skrøpeligheter og synder. Likevel må vi ha lov til å tro at Han kan bruke oss til tross ~~for våre svakheter.~~ ^{for} dette

Til alle som føler et kall til å tjene Gud her på jorden, vil jeg da si de trøsterike ord: Det er villigheten det kommer an på, selv den villighet som vegrer seg, men som dog går den veien som Gud utpeker for oss. Og kan vi se bort fra oss selv og ikke miste motet, så kan sannelig Vår Herre det enda mer. Han gjør jo dette med oss mennesker hver eneste dag gjennom hele livet. Ved sin Enbårne Sønn, den Herre Jesus Kristus, gir Gud oss nåde og kraft til å tjene i Hans rike på jorden til tross for alle våre skrøpeligheter.

En kan dessuten stille spørsmålet om hvilken hemmelig kraft det var som holdt en oppe på en så ensom og vanskelig vei, der

for andre kunne se ut som om man hadde glemt sine nærmeste for en større helhet? Jo, det var nettopp det at man hele tiden innerst i hjertet bar sine kjære med seg, idet man hadde den absolutte visshet at når man var lydlig og fulgte Guds vei, så kom dette også ens aller nærmeste tilgode. Og ikke bare dem, men også de slekter som kommer etter oss, slik at de kunne bygge og bo i landet i fred og trygghet i lange tider, ja kanskje under en særskilt velsignelse.

Vi vet jo at en ny generasjon vokser frem som skal gå videre. Det er derfor vårt håp at de kommende slekter vil bygge videre på den grunnvold i Norges historie som vi har lagt under mottoet: Orden, rettferd og fred. Der vil vel alltid oppstå nye konstelasjoner, men moralen vil nok vedbli å være den samme. Løgn kan aldri bli sannhet, og sannhet kan heller ikke bli løgn. Det er derfor med en spesiell kjærlighet at jeg betrakter våre unge av i dag. De var jo barn under okkupasjonen. Men de bør vite at en norsk mor hver eneste dag la alle barna frem for Gud, vår himmelske Far, i bønn når hun møtte dem på gater og streder. Og da ba hun denne bønnen: Kjære Herre Gud, spar vårt land og vårt folk på grunn av disse uskyldige små! Flytt ikke din lysestake fra Norge!

I dag føler jeg det som om et stort ansvar er løftet fra mine skuldre. De "nære ting" er atter blitt virkelige og dobbelt kjære for meg. Ikke fordi jeg tror kampen mot det onde er endt. Den vil sikkert gå videre, og til syvende og sist vil den nok, slik som Bibelen lærer oss, kulminere i den siste store strid for eller mot Kristus.

Mens jeg skriver dette, minnes jeg noen tankevekkende ord som ~~min kjære gamle onkel Herman Harris Aall~~ fremholdt for meg i et av sine siste leveår. Han døde i 1955 i en alder av 83 år. Han uttalte følgende: "I dag er det kvinnene som må ta fatt, Lillemor, og hva har så du tenkt å gjøre?" Og hver gang vi senere møttes, spurte han igjen og igjen: "Har du prøvet å gjøre noe som kvinne nu?"

Hva skulle jeg vel svare? Hvordan kunne en kvinne i kongeriket Norge (en utstøtt sådan) utrette noe i en etterkrigstid? Uvil-kårlig og med vemod måtte jeg da minnes den aller første innsats jeg gjorde som kvinne og mor i 1930-årene. Ja, det var dengang. Men nu er det kommet nye tider og nye aspekter.

Som den aller siste hilsen til leserne av denne lille bok, særlig til de kvinner som i fremtiden skal gå videre og vise vei, vil jeg minne om henne som jeg alt tidligere har nevnt, nemlig jomfru Maria som alt i 1917 forsøkte å nå inn til våre ^{og advare oss} hjerter ved sin samtale med de små gjeterbarna i Fatima i Portugal.

For mange hundre år siden ble det av en berømt vismann i Frankrike forutsagt at der ville komme en tid som skulle kalles "Den Marianske tidsalder". Mon det ikke er denne tidsalder som nu står for døren? Det er i alle fall et faktum at hun nu henven-der seg også til dem, som mer eller mindre har glemt henne her i Norden. Det er visse tegn i dag på at også protestantiske kvinner og menn våkner til bevissthet om hva de har tapt ved å eliminere henne ut av bevisstheten, slik det har vært gjort her gjennom århundrer. Og jeg vet at det ikke var vår kirkefader Luther selv som forsøkte å forringe hennes betydning for Kirken. Denne nedvurdering av Maria kom nok senere i vår Kirkes historie. En Kirke uten en åndelig mor er jo som et hjem uten mor.

Kanskje er det en dypere sammenheng mellom denne nye bevissthet blant de kristne og det faktum at kvinnene av i dag er våknet til en større ansvarsbevissthet for menneskeheten og slekten? Mon det er hun, Maria, som i dag kaller oss til en særskilt tjene- neste til velsignelse for våre medmennesker?

~~7. 1940 ble min mandag
opptatt i den ^{offisielle} katolske kirke~~

Først i 1940 - ble min
mand Siri Normann og
opptatt i den katolske kirke

Part Ycriptum - 1983

AVDELING II.

"Det gjelder å forstå sin tid, og ville det gode."

NOEN ERINDRINGER FRA TIDEN OMKRING VIDKUN QUISLINGS SISTE DAGER.

Forfatteren skrev dette for tredve år siden etter oppfordring av fru Maria Quisling.

Da jeg var en av de såkalte "landssvikere" som ikke ble fengslet etter den tyske kapitulasjonen i Norge i 1945, kom jeg til å tilbringe Quislings aller siste levedager sammen med hans hustru Maria.

Det begynte egentlig en tid i forveien med at telefonen ringte hjemme hos oss. Den var til meg, og i den andre enden av røret var Maria Quisling.

"Om jeg visste om noe sted hvor hun kunne bo?.. Kanskje hadde vi plass til henne?"

Det kunne dessverre ikke la seg gjøre, for huset var alt fullt av hjemløse hustruer og barn av menn som satt i fengsler eller konsentrasjonsleirer, men jeg skyndte meg hen til hennes foreløpige bolig, et værelse hun måtte ut av snarest. Heldigvis fant hun etter kort tid et hyggelig rom hos en sv våre venninner, hvis mann også satt inne.

(Hjortveit's Kvinnelid i Torshovs vei. Telefonen stengt så den tok hun hos Christen i Torshovsveien.)

Det ble noen merkelige uker vi kom til å tilbringe sammen med henne før og etter at dødsdommen falt over Norges ~~største~~ høvding. Jeg husker så godt første gang Maria Quisling etter lang tid ut på høsten endelig fikk lov til å besøke sin mann. Hun kom tilbake til oss med blanke øyne den dagen. Rystet i sitt innerste fortalte hun oss hvor elendig og utsultet hennes mann så ut, tydelig merket av berri berri.

Det spørsmål som opptok Quisling i denne stund, var følgende:

"Maria, nu må kvinnene ta fatt, dere må skaffe dere større innflytelse og prøve å skape en bedre verden enn mennene har klart."

Tiden skred fremover, dødsdommen over Quisling ble avsagt, og en forferdelig tid begynte for Maria. Tapper og modig som hun var, gikk hun fra Herodes til Pilatus for personlig å søke om benådning for sin mann. Men det var som

å renne pannen mot en vegg, for det var forlengst bestemt av utenlandske og innenlandske makter, at Quisling skulle og måtte dø.

Det var hjerteskjærende å være vitne til fru Marias heroiske kamp for å redde sin manns liv. Hun sparte ikke seg selv for ydmykelse. Alt ble forsøkt, - Benådningen ble endelig avslått.

Nu begynte den aller siste tiden for Maria og Vidkun Quisling. Hun fikk lov til å besøke ham hver dag i fengselet, og hadde alltid noe godt å fortelle når hun kom derfra. Det lå ham særlig på hjertet å be henne holde fast ved sin barnetro, og han leste selv flittig i evangeliene.

Så var det en ettermiddag vi fikk særlig lyst til å besøke henne. Vi kom opp til henne ved 6-tiden om ettermiddagen. Hun var rørende i sin nesten barnlig takknemmelighet for den minste omsorg fra sine venners side. Mens vi satt som vanlig og drakk kaffe, ble jeg imidlertid grepet av en merkelig uro, jeg følte en uforklarlig angst, som jeg dog beholdt for meg selv. Plutselig ser fru Quisling på meg og sier: "Jeg er så elendig og urolig innvendig, hva kan det være?"

Vi tenkte da straks på politi og fengsling. Gikk forsiktig hen til verandaen for å se om det var noen i haven, så derefter også ut fra den andre siden av huset, men der var ingen sort vogn, og der var ingen politimann å se. Man var aldri trygg i de dager, for oss var det ingen fredstid. Men denne gang gikk vi inn og satte oss igjen. Ved 20-tiden følte jeg at uroen hadde forlatt meg, en stor fred hadde lagt seg over mitt sinn. I samme øyeblikk sier fru Quisling: "Tenk nu er jeg helt rolig igjen." Først ved midnatt forlot vi henne. Alt var stille og rolig.

Neste formiddag ved 10-tiden gikk jeg til min damefrisør.

I stolen ved siden av satt en for meg ukjent dame. Uten noen innledning sier hun: "Ja, i natt ble Quisling skutt da...."

4.

De siste par timer før han ble ført bort, underholdt han seg med de to prester og fortalte om sin ~~g~~ade barndom og lykkelige ungdom hjemme hos faren, prost Quisling på prestegården i Fyresdal.

Så ved 2-tiden om morgenen kom de for å hente ham. Like før han trådte ut av politibilen på den åpne plass foran Akershus, ropte han høyt ut over: "Jeg er uskyldig!" Stillet ansikt til ansikt med peletongen sto han rolig som hugget i et stykke norsk granitt. I hånden holdt han blomstene som han hadde fått av sin hustru. Hans siste ord var: "Hils Maria!" Og: "Fader, i dine hender overgir jeg min ånd!"

Han måtte vente i to timer på å bli skutt. Københavns politisjef kom forsinket frem, og der var ellers flere herrer og damer som også skulle se på.

Avslutning.

Efter at dødsdommen var falt, fortalte fru Quisling at hver gang hun besøkte sin mann i fengselet, gjentok han bestandig: "Vi møtes igjen i den annen verden, Maria, tro endelig på det og jeg skal prøve å sende deg en hilsen når jeg er gått over, om Vår Herre tillater det."

På den skjebnesvangre aften før Quislings død, gikk fru Quisling intetanende til sengs og sov straks. Nettopp i denne natt fikk hun en vidunderlig drømmeopplevelse, som satte seg fast i hennes sinn for alltid. Hun så universet høyt hvelvet over seg som en majestetisk avlang bue, og denne lyste av utallige stjerner. Da ser hun med ett en av disse stjerner blinke og skinne og blinke igjen direkte ned til henne, og det er som den treffer henne med en vidunderlig varmestråle som går helt inn i mellomgulvet. Lykkelig roper hun: "Ja, er det slik, da tror jeg!" Quisling hadde innfridd sitt løfte til henne, og sendte henne en hilsen fra den verden han samme natt var gått inn i.

5.

Drømmen var så levende og så skjønn at hun ble meget lei over å bli vekket klokken 8 neste morgen. Da stod der to politimenn foran havegjerdet. Hun visste ennå ikke hva dag hun gikk i møte, men et under skjedde. Hele denne forferdelige dag og fremover, fikk hun leve videre i drømmen som den sanne virkelighet. Hun følte hele tiden kraftutstrålingen fra den blinkende stjerne, den satt vedvarende som varme i hennes kropp og sjel og bar henne gjennom redselstiden. Gud gav henne denne gave midt i sorgen, for Han er alle faderløses far og alle enkers forsorg.

ET LITE MINNE OM MARIA QUISLING.

Jeg sitter her i min fredelige stue, og ser på en vakker kopi av Thorvaldsens berømte Kristusfigur. Den gir meg slik fred i sinnet, og jeg er så glad for å eie den, fordi den står der som et levende minne om Marias og mitt dype vennskap fra mange, mange år tilbake.

Det var året 1945 - 46, en god tid etter at Quisling var skutt, at følgende hendte:

Etter at Maria hadde hatt sin nesten daglige gange hos oss, før Quislings henrettelse, fortsatte hun naturligvis å være vår venn og velkomne gjest. Da hun ikke selv hadde telefon, ringte hun ofte hos oss i forbindelse med alt det som skulle ordnes for hennes videre tilværelse i det kaos som den gang hersket.

En dag kom det også en telefonbeskjed via oss til henne. Det var fra hennes siste hjem på Gimle. Beskjeden vi skulle overbringe, var at nu skulle alt hun eiet beslaglegges. Men hun ble bedt om å komme ut straks, for å hente et par småting hun skulle få beholde. En god venn av familien kjørte henne da ut på Bygdø for å hente dette.

Jeg satt spent igjen hjemme og ventet. Så kom de da tilbake. Maria steg ut av bilen og kom meg imøte. Under den ene armen holdt hun to små russiske diktsamlinger, og i hendene en Kristusfigur.

Ja, her ser du alt jeg har fått, sa hun, og strakte figuren frem mot meg.

Jeg tok den i hendene, så på henne og sa: Men Maria, du har jo fått det aller største i verden, KRISTUS.

Da kastet hun seg gråtende om halsen på meg, og ropte: "Ja, du her rett, jeg har jo fått det største i verden!"

EN OPPLEVELSE FRA ROMA

(I beg. av 50-årene)

Da Kai og jeg den gang var i Rom, førte vår italiensk-tyske og meget hyggelige hotellvert oss rundt, blant annet til forskjellige kjente kirker.

En av de vakreste, som gjorde sterkt inntrykk på meg, særskilt på grunn av historien, het: Sancta Maria Maggiore.

Historien lød slik: Et fromt italiensk ektepar som levet et meget lykkelig og harmonisk samliv, ja, nesten i et fullkomment ekteskap, hadde bare en stor sorg, de fikk ingen barn. Hustruen hadde bedt om dette i mange år til Gud, men ingenting skjedde. Så en dag, da hun var fylt 60 år, kom jomfru Maria til henne og sa: Be idag igjen til Gud om å få dette barnet, og Kristus vil bønnhøre deg." Så gjorde denne fromme kvinne, og ikke lenge efter fikk hun lov å oppleve underet og fikk bære frem barnet under sitt hjerte. Det blev en liten pike og man kan tenke seg hvilken lykke de to eldre foreldre fikk oppleve ved dette under. Da de var meget velstående, kunne de også få vise sin takknemmelighet til Gud for dette og så lot de bygge den vidunderlige kirke som ble kalt Sancta Maria Maggiore til ære for den hellige jomfru. Dette er ikke noe sagn, men en sann beretning som alle kristne katolikker der bor i Italien, eller besøker Rom og denne kirken, tror på. Kirken er nu et par hundre år gammel, minst.

Miraklenes tid er aldri forbi.

"SELV OM LIVET SKAL SETTES PÅ SPILL..."

Jeg har ofte undret meg over om vi husker denne setningen: "Selv om livet skal settes på spill.," når vi på våre møter har sunget vår dyrebare første kampsang i Nasjonal Samling, nemlig "Norge, vårt land." Lite visste vi jo den gang i begynnelsen av 30-årene da sangen ble laget, at disse ordene om å sette livet på spill, virkelig skulle gå i oppfyllelse, men når vi nu ser oss tilbake, så var det jo nettopp slik det gikk. Det var mange som kom til å sette livet på spill for vår ide, og for Norges redning fra bolsjevismen.

"Alle frontkjempere som falt langt der borte i Øst, de dødsdommer som ble med Quisling i spissen, eksekvert i den såkalte fredstid etter okkupasjonen, - justismord.

På vår 30-årige jubileumsmøte for "Folk og Land," som ble holdt i november 1981 her i Oslo, var det en dame som ikke hadde vært medlem av Nasjonal Samling, som hørte denne sangen vår for første gang. Hun utbrøt da spontant: "Dette er den vakreste nasjonalsang jeg har hørt her i Norge."

Quisling var en profet, ikke bare når det gjaldt historie, men øyensynlig også på det åndelige området. Kort tid før sin henrettelse, sa han til sin hustru Maria: "Egentlig har jeg alltid innerst inne visst at jeg ville få samme skjebne som Kristus og Olav Hellige." Til slutt har jeg lyst til, som pioner i Nasjonal Samling, å gjøre oppmerksom på at der i sangen ble gjort en forandring, et viktig ord ble forandret under okkupasjonen, og ble ukorrekt byttet ut med: "Under solkorsflagg," istedenfor den opprinnelige tekst i sangen som lød: "Under Olavs flagg."

Hvor mange ganger har ikke vi NS-folk spurt hverandre hva grunnen kan være til dette, men har aldri kommet til bunns i det?

Det er jo i virkeligheten et falsum. Ingen har lov til å forandre

2.

ordene i et dikt, i en sang, i en vakker nasjonalsang. Bortsett fra dette vil ethvert menneske som har et noenlunde musikalsk øre, høre hvor galt det lyder med det tunge ordet "Solkors," foran flagg istedenfor det enkle og riktige: "Olavs flagg." Aller mest merkes jo dette når man ikke bare leser diktet, men også synger det herlige klenodium vi har som en kostelig gave fra vår første tid.

Vi som sluttet opp om Quisling i 30-årene, forstod jo hvordan hans avsløringer i Stortinget reddet Norge fra den røde jernhæl i øst, og fra å komme bak det jernteppet som Øst-Europa idag lever under. Se bare på Polen hvor våre beslektede venner i Solidaritet må kjempe en kamp som vi er blitt spart for helt fra 30-årene - og inntil idag!

DE FØRSTE TALEKOR.

Det kan synes ~~la~~ langt å gå tilbake i tiden ved et tredve-års jubileum når du skal fortelle om ting som var aktuelle i slutten av 20-årene. Men hvorfor er det så viktig og så riktig å trekke frem ting som hendte for lenge siden? Ja, ofte opp til både ett og flere hundre år. Jo, det har jeg funnet ut. Det er fordi at alt det som hender i dag er en følge av det som hendte i går og i forgårs, og kanskje mange generasjoner tilbake. Det var jo også blant annet ett av de mest geniale trekk ved Quisling. Hans åpne blikk for historien som f.eks. også hans og vår tid var et resultat av, strakte seg jo langt, langt tilbake. Dette parret han med en så å si profetisk evne til å se hva som kunne komme i fremtiden av godt og vondt. Ut fra dette hadde han jo et ordsprog som ble en ledestjerne for oss alle, nemlig: "Det gjelder å forstå sin tid og ville det gode."

Ja, hele denne innledning synes jeg er på sin plass når jeg tenker på det jeg har på hjertet i denne artikkelen.

Første gang jeg hørte om talekor, var altså i slutten av 1920 årene, da jeg en vinter bodde i Niza i Syd-Frankrike med min den gang lille familie på far, mor og en sønn på vel et år. Vi hadde tidligere, uten barn, vært på turistreise på samme sted noen uker. Men denne gang dro vi ned til Rivieraen medbringende norske varer i kommisjon fra Norsk Husflid og fra juveler Tostrup i Oslo. Det ble en fantastisk vinter og en meget interessant opplevelse å drive en liten butikk med så utsøkte norske varer på et galleri (1. etg. av et hus som aldri ble bygget), som lå rett ut mot det kjente "Promenades des Anglais," ut mot Middelhavet i Nizza. Men dette er ikke poenget ved min artikkel, bare ment som en bakgrunn for det jeg egentlig skal fortelle. I motsetning til vårt tidligere ferieopphold i denne byen, bodde vi denne gang ikke på hotell, men

i noen hyggelige værelser med pen beliggenhet hos en amerikanerinne i en gate like ved "Gallerie Imperateur," (altså vårt galleri), som munnet rett ut i "Promenades des Anglais." I samme leilighet bodde da på et enkelt værelse et russisk emigrantpar, som hadde klart å flykte ut av Sovjet, først fruen og dernest mannen, etter et fengselsopphold. Deres vindu vendte rett ut mot Nizzas mest luksuriøse hotell, Negresco, hvor hun fortalte at hun i sin ungdom hadde bodd, på reise med sin far og mor og sine søsken, og med tjenere, hester og vogner. Nu levet disse to av å ernære seg, han som oppvasker om natten i en russisk restaurant, hun ved å sy og brodere fint undertøy til mer eller mindre kultiverte amerikanske damer. De hadde som så mange andre russiske emigranter på den tiden, uendelig meget å fortelle. Hennes mann hadde vært guvernør over et stort område og hadde hatt mange ansatte under seg, også på sitt private gods. "Men," sa hun, "han var så énestående elsket av alle som tjente ham, at da revolusjonen kom, var det ingen av dem som rørte et hår på hans hode. Han hadde nemlig praktisert sitt ansvar for sine folk på den ~~måten~~ måten at hvis noen ble syke, eller når de ble gamle, fikk de under sykdommen eller resten av livet utbetalt samme lønn som da de var i fullt arbeide."

"nei, De kan tro," sa hun, "at det var ikke folket, arbeiderne eller bøndene som tente revolusjonens ild i vårt land. Det skjedde ad helt andre veier. Vi så det jo på nært hold. Revolusjonen ble satt i gang av den lavere lærerstand. De reiste nemlig rundt i flere år for å opphisse folket, og da benyttet de seg av det som kaltes for talekor. Årsaken var naturligvis den, at det dessverre ennå var mange russere som ikke kunne hverken lese eller skrive. Disse talekorene var forferdelig uhyggelige og nedbrytende, grusomme, hatske og opphissende. Det var som om den onde selv skulle reise rundt og så splittelse og misnøye i et ellers meget godmodig folk."

3.

Så vil jeg noen år fremover i tiden, tilbake til Norge. Da vi i 1933 og -34 hadde begynt å arbeide aktivt for en nasjonal samling av vårt folk, midt i arbeidsløshet og nød hos den ene del av folket vårt, og ansvarsløs blindhet, egoisme og manglende sosial forståelse hos den annen, oppdaget vi snart at den internasjonale marxisme med Sovjet som læremester, i høy grad var i sving med - praktisk talt å selge oss som lakeier under den store stat i Øst. Men ikke mer om dette, som har vært sagt og skrevet uimotsagt i så mange år. Det jeg nu vil berette om, er at vi oppdaget at den samme fremgangsmåte med talekor, som blant annet jeg hadde hørt om allerede år tilbake av mine russiske venner i Nizza, var i full sving også her i Norge. Jeg var da så heldig sammen med en annen å bli sendt ut på et stort møte arrangert av det den gang helt røde Arbeiderparti, for å høre på et slikt talekor, og mens vi musestille satt der helt ~~stille~~ og gjorde oss så små og ubemerket som mulig, i en stor sal full av opphissede mennesker, fikk vi virkelig oppleve hva dette var. Det var så fantastisk dyktig gjennomført og så betagende i all sin glød, at man ble sittende nesten stum av beundring for dem som opptrådte. Foran oss på scenen stod en lang rekke av kjekke arbeidere, og så begynte det. Først alle i kor: "Vi er fagarbeidere," og så kom det lynsnart etter hverandre, jeg er det, jeg er det, jeg er det. Så kom det alle med en munn igjen: "og vi ønsker ingen veldedighet, vi vil gjøre opprør mot det råtne samfunn borgerskapet har skapt." Dette så presist som en trenet militæravdeling, og så dyktig gjennomført at du ikke kunne høre noen enkelt stemme, men det lød som om det bare var sagt av en person. Så kom det opp en liten temmelig hjemmelaget fane på en stang, med et grotesk bilde malt på den ene side. Overskriften lød: "Ny jord." Under så man en ung mann og kvinne som gikk og raket på et jorde, foran et falleferdig lite hus. Dette henspeilet på noen små, klossete forsøk fra borgerskapets side på å tilby

4.

de "arbeidsløse" noen småbruk her og der, hvor de skulle kunne så vidt eksistere. Noe som altså bare fremkalte en voldsom reaksjon hos dem det gjaldt. Ja, vel nærmest som tragikomisk. Men så hendte det mest dramatiske, idet de snudde fanen fort rundt, så vi på den annen side malt et bilde av Hitler, som den onde selv med røde flammer som steg opp fra hans hode og skuldre. Hva kunne vi så gjøre for å stoppe en slik elendighet som vårt splittede folk den gang var kommet opp i? Var det mulig å skape et program med sosial rettferdighet, med hjelp til dem som i generasjoner hadde lidd under en hard jernsko fra "de mektige," de som bestemte? Ja, det var det vi håpet, det vi gjerne ville komme med, så få som vi var, pionerer, slik at ikke folket skulle komme inn i borgerkrig, og stå stikk imot hverandre. Vi må velsi at vi var meget småog meget hjelpeløse, men vi håpet og trodde at det kunne bli rettferdighet uten revolusjon, og blodsutgytelse, og uten å komme inn under det jernteppe så mange europeiske land nu er kommet inn under.

Til slutt vil jeg fortelle om et av våre famlende forsøk på i alle fæll å skape en ny mentalitet, bygget på kjærlighet istedetfor hat, ved selv å lage talekor.

Jeg husker det så godt som det var i dag, hjemme i vår leilighet hvir flere kom sammen og prøvet å skape noget som kunne mane til forståelse og samhold, noe som kunne bygge opp, istedetfor å rive ned mellom nordmenn. Det første vi øvet oss på var kongens bønn fra Stiklestad.

Så kjære venner, la oss ikke miste motet, for det sennepskorn vi en gang sådde i vår fedrene jord, vil en gang spire og gro.